

PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB

Základní škola a mateřská škola Dříteč, okres Pardubice

PŘEDKLADATEL:

Základní škola a mateřská škola Dříteč, okres Pardubice

533 05 Dříteč 44

IČO: 61222216

RED IZO: 600096408

Tel.: 466 930 380, 606 631 763

www.zsdritec.cz

Mgr. Hana Procházková

výchovná poradkyně

hana.prochazkova@zsdritec.cz

Mgr. Hana Bezrouková

školní metodička prevence

hana.bezroukova@zsdritec.cz

Mgr. Světlana Vacková

ředitelka, školní speciální pedagožka

reditel@zsdritec.cz

ZŘIZOVATEL:

Obecní úřad Dříteč

533 05 Dříteč 116

466 931 162

obec@dritec.cz

www.dritec.cz

Vypracovala: Mgr. Hana Procházková

Schválila: Mgr. Světlana Vacková

V Dřítči 22. 08. 2022

Obsah

PROGRAM PORADENSKÝCH SLUŽEB	1
ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACoviŠTĚ A JEHO STANDARTNÍ ČINNOST	4
POPIS A VYMEZENÍ ROZSAHU ČINNOSTÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	5
VÝCHOVNÁ PORADKYNĚ.....	5
ŠKOLNÍ METODIČKA PREVENCE.....	6
ŠKOLNÍ SPECIÁLNÍ PEDAGOŽKA.....	8
ŘEDITELKA ŠKOLY	11
TRÍDNÍ UČITELÉ.....	11
PLÁNY VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ	12
ROČNÍ PLÁN VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ.....	12
MĚSÍČNÍ PLÁN VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ.....	13
VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH.....	15
PODPŮRNÁ OPATŘENÍ.....	15
VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH	19
VEDENÍ EVIDENCE ŽÁKŮ S PODPŮRNÝMI OPATŘENÍMI	20
STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI.....	21
PŘESTOUPENÍ ŽÁKA DO ŠKOLY ZŘÍZENÉ DLE § 16 Odst. 9 ŠZ.....	22
PODPORA JAZYKOVÉ PŘÍPRAVY DĚTÍ A ŽÁKŮ CIZINCŮ /ŽÁKŮ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM/.....	22
Charakteristika šikany	47
Podoby šikany.....	47
Důvody šikany.....	48
Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit.....	48
Právní odpovědnost školy	48
Podávání podnětů, stížností a oznámení	49
Trestně-právní hledisko šikany	50
Prevence šikany ve škole.....	51
Základní postup v řešení šikany.....	55
Školní program proti šikanování.....	56
Krizový plán školy	60
A. KRIZOVÉ SITUACE	62
1. Mimořádná událost zajištění objektu školy, školského zařízení z hlediska bezpečnosti zaměstnanců a žáků.....	62

2. Užívání tabákových výrobků	66
3. Nález a požití alkoholu.....	66
4. Jiné omamné a psychotropní látky	67
5. Krádeže, vandalismus	70
6. Šikana	70
7. Šikana učitele	70
8. Kyberšikana.....	71
9. Záškoláctví.....	72
10. Nošení zbraní a předmětů ohrožujících zdraví, zajištění předmětů	73
11. Útok na učitele.....	73
12. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	73
13. Sebeпоškozování, poruchy příjmu potravy.....	74
14. Netolismus	75
15. Příslušnost žáků k subkulturám	76
16. Příslušnost žáků k novým náboženským hnutím – sekty	77
17. Rizikové sexuální chování.....	78
19. Domácí násilí.....	79
19. Syndrom týraného dítěte – CAN.....	80
20. Závislostní chování žáka – adiktologie.....	81
21. Rizikové sporty, rizikové chování v dopravě.....	81
B. VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ	82

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ PRACOVIŠTĚ A JEHO STANDARTNÍ ČINNOST

Poradenské služby na naší málotřídní škole jsou zajišťovány výchovnou poradkyní, ředitelkou školy, která je zároveň i školní metodičkou prevence a třídními učitelkami.

Za poskytování poradenských služeb odpovídá ředitelka školy a jí pověřený pracovník. Ředitelka školy zodpovídá také za vytvoření preventivního programu školy.

Důraz školního poradenského pracoviště je kladen na vzájemnou informovanost, spolupráci, dodržování etiky a ochranu osobních dat. Školní poradenské pracoviště slouží k poskytování poradenských a konzultačních služeb pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy. Hlavním cílem našeho školního poradenského pracoviště je zajišťovat podporu žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, žákům nadaným, žákům z různých kulturních prostředí a žákům žijícím v nepřiměřených životních podmínkách. Dále také se starat o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a nastavovat preventivní opatření tak, abychom předešli vzniku rizikových jevů a případně jejich počet minimalizovali. Důraz klademe na snahu o vytvoření příznivého klimatu a tolerantních vztahů v celé škole. Sledujeme a snažíme se včas řešit školní neúspěšnost žáků, což často souvisí s vysokou absencí. Snažíme se o pravidelnou spolupráci a komunikaci se zákonnými zástupci žáků jak písemnou, tak ústní formou.

Odbornou a metodickou podporu poradenským pracovníkům v naší škole poskytují především pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogická centra a střediska výchovné péče. Náplň školního poradenského pracoviště je uskutečňována v souladu s novelizací vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních v aktuálním platném znění. Škola vede o poskytovaných poradenských službách příslušnou dokumentaci.

Pracovníci poskytující poradenské služby:

Mgr. Hana Procházková – výchovná poradkyně

Mgr. Hana Bezrouková – školní metodička prevence

Mgr. Světlana Vacková – ředitelka a speciální pedagožka

Třídní učitelky

Vychovatelky školní družiny

Asistentky pedagoga

Konzultační hodiny – kdykoli dle předběžné domluvy

POPIS A VYMEZENÍ ROZSAHU ČINNOSTÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

VÝCHOVNÁ PORADKYNĚ

Výchovná poradkyně vykonává činnost poradenskou, metodickou, informační, dokumentační a evidenční. O těchto činnostech vede písemnou dokumentaci. V rámci dokumentační činnosti shromažďuje doporučení školských poradenských zařízení, plány pedagogické podpory v rámci podpůrných opatření 1. stupně a individuální vzdělávací plány. Při pravidelných setkáních s třídními učiteli a asistenty pedagoga konzultuje výsledky a případné potřeby žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Náplň práce výchovného poradce vychází z přílohy 3 vyhlášky č. 72/2005 Sb. a z plánu práce výchovného poradce pro daný školní rok.

Poradenská činnost

1. Poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací cestě žáků.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.
3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.
4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
6. Poskytování služeb poradenství o další vzdělávací cestě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.

Metodická a informační činnost

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy (s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory, s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů, v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky).
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.
3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách dalšího vzdělávání žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

ŠKOLNÍ METODIČKA PREVENCE

Vykonává činnost metodickou, koordinační, informační, poradenskou, dokumentační a evidenční. Přípravuje, koordinuje a realizuje preventivní program školy, spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, vede písemnou dokumentaci o činnosti. Spolupracuje s výchovnou poradkyní. Náplň práce metodika prevence vychází z přílohy 3 vyhlášky č. 72/2005 Sb. a z plánu práce metodika prevence pro daný školní rok.

Poradenská činnost

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.

2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Metodická a koordinační činnost

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce s žáky s obtížemi v adaptaci, se sociálněvztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnost

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působící v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

ŠKOLNÍ SPECIÁLNÍ PEDAGOŽKA

Školní speciální pedagožka je zároveň i ředitelkou školy. Podílí se na vytváření programu poskytování pedagogicko - psychologických poradenských služeb ve škole, včetně programu primární prevence. Komunikuje s pedagogy, žáky a zákonnými zástupci.

Diagnostika a depistáž

1. Spolupráce při zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání dle potřeb a možností školy a školního poradenského pracoviště.

2. Vyhledávání žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb a zařazení do vhodného preventivního, zejména stimulačního, nebo intervenčního programu.
3. Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče.
4. Vytyčení hlavních problémů žáka, stanovení plánu pedagogické podpory v rámci školy a mimo ni a stanovené druhu, rozsahu, frekvence, a trvání intervenčních činností.
5. Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb žáka, zejména shromažďování údajů o žákovi, včetně anamnézy rodinné a osobní, dále speciálně pedagogická diagnostika, zejména při vzdělávacích problémech žáků, pro navazující intervence ve školním prostředí, speciálně pedagogická diagnostika předpokladů pro čtení, psaní, počítání, předpokladů rozvoje gramotnosti, analýza získaných údajů a jejich vyhodnocení.
6. Speciálně pedagogická a etopedická diagnostika při výchovných problémech, stanovení intervenčního přístupu v rámci školy, a i mimo ni, dle potřeb, možností a profilace školy.
7. Screening, ankety, dotazníky ve škole týkající se speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.

Poradenská činnost a intervenční práce

1. Intervenční podpora při realizaci plánu pedagogické podpory.
2. Dlouhodobá i krátkodobá individuální speciálně pedagogická péče za účelem naplňování podpůrných opatření pro žáky, speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační činnosti; se žákem s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.
3. Dlouhodobá i krátkodobá speciálně pedagogická péče o skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační činnosti; se skupinami žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.
4. Participace na vytvoření individuálního vzdělávacího plánu u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo plánu pedagogické podpory u žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb ve spolupráci s třídním učitelem, učitelem odborného předmětu, s vedením školy, se zákonnými zástupci žáka, se žákem a s ostatními partnery podpůrného týmu uvnitř i vně školy.

5. Průběžné vyhodnocování účinnosti poskytovaných podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb u žáků, dle potřeby navržení a realizace úprav.
6. Preventivní intervenční programy v oblasti školního neúspěchu/ výchovných problémů s uplatněním speciálně pedagogických/ etopedických přístupů.
7. Úpravy školního prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktických materiálů.
8. Individuální konzultace pro rodiče, zabezpečení průběžné komunikace a kontaktů s rodiči žáka/ zákonnými zástupci.
9. Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálně vzdělávacích potřeb.
10. Speciálně pedagogické přístupy při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.
11. Konzultace i s pracovníky školských a dalších poradenských zařízení.

Metodická, koordinační a informační činnost

1. Příprava a průběžná úprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole - koordinace speciálně pedagogických poradenských služeb na škole.
2. Metodická pomoc třídním učitelům při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.
3. Metodické činnosti pro další pedagogické pracovníky školy - specifika výuky a možnosti žáků dle druhu a stupně speciálních vzdělávacích potřeb, návrhy metod a forem práce se žáky - jejich zavádění do výuky, instruktáže využívání speciálních pomůcek a didaktických materiálů.
4. Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika jejich vzniku.
5. Kooperace s pedagogickými pracovníky školy zajišťujícími poradenské služby.
6. Kooperace se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.

7. Participace na vytváření školních vzdělávacích programů, individuálních vzdělávacích plánů, plánů pedagogické podpory s cílem rozšíření služeb a zkvalitnění péče o skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.

8. Koordinace a metodické vedení asistentů pedagoga ve škole.

ŘEDITELKA ŠKOLY

Zodpovídá za chod a koordinaci školního poradenského pracoviště. V případě potřeby vede rozhovory se zákonnými zástupci a žáky. Stojí v čele výchovné komise. Pokud to situace vyžaduje, komunikuje s Orgánem sociálně-právní ochrany nebo Policií České republiky.

TŘÍDNÍ UČITELÉ

Vedou kolektiv třídy k vytvoření vlastních třídních pravidel. Napomáhají k vytvoření pozitivních interakcí mezi žáky i při vytváření pozitivního klimatu ve třídě. Získávají si přehled o potřebách žáků a jejich rodinném zázemí. Spolupracují s výchovnou poradkyní a školní metodičkou prevence při monitorování problémových žáků a při řešení jejich kázeňských i výukových problémů. Sledují prospěch žáků, zajišťují komunikaci a spolupráci se zákonnými zástupci.

PLÁNY VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ

ROČNÍ PLÁN VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ

- péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, vedení jejich evidence a zabezpečování péče o ně
- vedení při práci s nadanými a talentovanými žáky
- vedení při práci s žáky cizinci
- vyhledávání dalších žáků, kteří by mohli být ohroženi školním neúspěchem nebo jeví známky rozvíjejících se poruch učení či chování
- konzultace výchovných a studijních problémů žáků s učiteli, žáky a zákonnými zástupci
 - pomoc při procesu přijímání na víceletá gymnázia a přestupu na 2. stupeň základní školy
- péče o žáky s problémy učení
- podpora třídním učitelům a dalším vyučujícím při vypracovávání plánů pedagogické podpory a individuálních vzdělávacích plánů
- komunikace s poradenskými zařízeními, zajištění podkladů pro vyšetření žáků v pedagogicko-psychologické poradně a speciálně pedagogickém centru - zajištění poskytování přiznaných podpůrných opatření
- spolupráce s rodiči žáků v oblasti poskytování informací o možnosti studia na víceletých gymnáziích a průběhu přijímacího řízení
- sledování změn v právních předpisech týkajících se výchovného poradenství a na pedagogických radách s nimi seznamovat ostatní pedagogické pracovníky
- účast na případných setkáních výchovných poradců a seminářích
- zveřejňování důležitých informací na webových stránkách školy

MĚSÍČNÍ PLÁN VÝCHOVNÉ PORADKYNĚ

ZÁŘÍ, ŘÍJEN

- vypracování plánu výchovného poradce
- kontrola dokumentace, zpracování plánu harmonogramu kontrolních vyšetření
- konzultace s třídními učiteli a asistenty pedagoga (zprávy z poraden, dokumentace)
- evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- zpracování individuálního vzdělávacího plánu a plánu pedagogické podpory (podpora vyučujícím)
- sledování aklimatizace prvňáků ve škole
- pomoc novým žákům při vstupu do ucelených třídních kolektivů

LISTOPAD, PROSINEC

- na základě čtvrtletního hodnocení podchytil žáky, kteří mají výukové potíže, hledat možnosti řešení ve spolupráci s jednotlivými vyučujícími, třídními učiteli, žáky a zákonnými zástupci
- konzultace s rodiči na třídních schůzkách
- konzultace s třídními učiteli a asistenty pedagoga
- zajištění nových pomůcek, materiálů pro integrované žáky

LEDEN, ÚNOR

- snaha o zmírnění dopadu špatných výsledků žáků na jejich psychiku, motivace pro jejich další práci
- ve spolupráci s mateřskou školou diagnostika budoucích žáků, doporučení návštěvy pedagogicko-psychologické poradny zákonným zástupcům dětí s možností odkladu školní docházky
- konzultace s třídními učiteli a asistenty pedagoga
- příprava a vybavení přihlášek k dalšímu studiu žáků 5. ročníku

BŘEZEN, DUBEN

- příprava zápisu do prvních tříd
- kontrola platnosti vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně a speciálně pedagogickém centru
- na základě čtvrtletního hodnocení podchytil žáky, kteří mají výukové potíže, hledat možnosti řešení ve spolupráci s jednotlivými vyučujícími, třídními učiteli, žáky a zákonnými zástupci
- konzultace s rodiči na třídních schůzkách
- konzultace s třídními učiteli a asistenty pedagoga
- vyhodnocení umístění přijatých žáků na víceletá gymnázia

KVĚTEN, ČERVEN

- vyhodnocení individuálních vzdělávacích plánů a plánů pedagogické podpory
- kontrola umístění žáků na víceletá gymnázia a 2. stupeň základní školy
- příprava pomoci žákům, kteří budou podstupovat opravnou zkoušku
- konzultace s třídními učiteli a asistenty pedagoga
- hodnocení výchovně vzdělávacího procesu za celý školní rok

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Vzdělávání těchto žáků je na naší škole uskutečňováno v souladu s vyhláškou č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění posledních úprav.

Toto vzdělávání se uskutečňuje pomocí podpůrných opatření, která jsou na naší škole plně realizována na základě doporučení školského poradenského pracoviště. Vyrovňovací opatření při vzdělávání žáků se zdravotním postižením nebo zdravotním a sociálním znevýhodněním jsou poskytována formou využívání pedagogických metod a postupů, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků. Žáci a jejich zákonní zástupci mohou využívat poradenských služeb školy. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým poskytujeme podpůrná opatření, jsou žáci se zdravotním postižením, které vzděláváme v rámci integrace s využitím doporučených speciálních metod, forem, postupů a prostředků vzdělávání, včetně kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů. Patří sem i zajištění služeb asistenta pedagoga, v případě potřeby i jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující specifické potřeby žáků. Rozsah a závažnost postižení nebo obtíží žáka odpovídá zařazení do režimu speciálního vzdělávání formou individuální nebo skupinové integrace, přičemž na naší škole jsou žáci vzděláváni v hlavním proudu vzdělávání formou individuální integrace podle individuálních vzdělávacích plánů.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ

I v naší škole máme stále více žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. Školský zákon č.561/2004Sb. v § 16 odst. 1 říká: *„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími*

potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“

V naší škole vzděláváme žáky s podpůrnými opatření 2. – 3. stupně. Jednotlivé stupně podpůrných opatření jsou blíže definovány vyhláškou 27/2016 Sb. ze dne 21. ledna 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Podpůrné opatření 1. stupně

Podpůrná opatření prvního stupně jsou právně definována ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. v § 2 odst. 2: *„Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost.“*

Podpůrné opatření tohoto charakteru bychom využili při zjištění, že má žák jen mírné potíže a bylo by možné mu pomoci drobnými úpravami v metodách a výukových postupech, při v organizaci a režimu výuky, v hodnocení, se zařazením do třídního kolektivu, se socializací ve škole, i pomocí lepší domácí přípravy. Každý pedagog by si nastavil podpůrná opatření prvního stupně sám v souladu s individuálními vzdělávacími potřebami žáka.

Podpůrná opatření 1. stupně si nastavuje sama škola. O přijetí tohoto opatření rozhoduje ředitel školy na základě podnětu školního poradenského pracovníka.

V případě zjištění potřebnosti podpůrného opatření 1. stupně proběhne konzultace mezi vyučujícím, třídním učitelem, pracovníkem školního poradenského zařízení, zákonným zástupcem a žákem. Je sepsán plán pedagogické podpory, ve kterém jsou navržena příslušná opatření. Všichni zúčastnění tento dokument podepíší. Dle § 10 ods.1 škola poskytování podpůrných opatření prvního stupně nejpozději po 3 měsících vyhodnotí a pokračuje v nastavených podpůrných opatřeních. Při nedostatečnosti účinků vytyčených cílů by byla doporučena pomoc školského poradenského zařízení – pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálního pedagogického centra.

Pokud zákonný zástupce souhlasí s vyšetřením ve školském poradenském zařízení, vyplní třídní učitel ve spolupráci s pedagogy předmětů a výchovným poradcem Podklady pro návrh podpůrných opatření. Výchovná poradkyně vyplněný formulář zkontroluje a ředitelka

školy jej odešle datovou schránkou do příslušného školského poradenského zařízení i s žádostí zákonného zástupce.

Podpůrné opatření pedagogické intervence

Podpůrné opatření pedagogická intervence je dle novely vyhlášky č. 27/2016 v § 4a přemístěno do podpůrných opatření prvního stupně. Metodický pokyn k zajišťování podpůrného opatření pedagogická intervence ze dne 14. 1. 2021 uvádí příklady indikací, pro které je žádoucí pedagogickou intervencí nastavit „*zdravotní omezení, delší nemoc, nezvládnutí distanční výuky, nedostatečné výsledky v dosahování očekávaných výstupů, málo podnětné rodinné prostředí, nedostatečná vnitřní motivace žáka, střídání škol např. z důvodu střídavé péče, málo podnětné sociokulturní zázemí, nefunkční sociální vztahy ve třídě, možná oběť šikany, nesamostatnost při plnění úkolů jak při výuce, tak v domácím prostředí, nesamostatnost při využívání učebních zdrojů či technologií, úzkostnost, například z důvodu tlaku okolí na výkon, dílčí oslabení v některých oblastech v důsledku nadání v oblastech jiných*“

Škola poskytuje pedagogickou intervencí žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří mají výukové potíže v jednotlivých předmětech /zejména v českém jazyce, cizích jazycích, matematice, popřípadě v naukových předmětech/, kromě základní školy může být realizována ve školní družině. Dle § 21 zákona č. 561/2004 Sb. práva na informace o průběhu vzdělávání musí být zákonní zástupci informováni o zařazení žáka do podpůrného opatření pedagogické intervence. Podle Metodického pokynu k zajišťování podpůrného opatření pedagogické intervence, jež vydalo MŠMT dne 14.01.2021 je organizace pedagogické intervence uzpůsobena potřebám žáka, není legislativně stanovena, nejsou stanovena její minimální ani maximální délka, nejsou limitovány ani počty žáků ve skupině. O zavedení a začátku pedagogické intervence rozhoduje ředitel školy. Pedagogickou intervencí může realizovat učitel, speciální pedagog, vychovatel, asistent ve smyslu obsahu a cíle nápravy. Pedagogickou intervencí někdy doporučí i školské poradenské zařízení v části podpůrná opatření jiného druhu.

Možná dílčí opatření, která mohou být součástí pedagogické intervence pro žáky s SVP jsou:

- úprava pedagogických postupů, srozumitelnější formulace vzdělávacích cílů, úprava způsobu zadávání učebních úkolů, úprava způsobu zadávání klasifikovaných úloh, vysvětlení hodnocení a vztahu mezi učitelskými aktivitami a hodnocením, používání jednoduchých podpůrných učebních pomůcek /tabulek přehledů učiva, schémat, vyrobených učitelem, asistentem, žákem/, vysvětlení úkolů určených pro domácí přípravu a domácí procvičování, podpora vytváření návyků a postupů souvisejících s domácí přípravou, cílený individuální přístup ve výuce včetně individuální pomoci /např. znovu objasnění zadání, dopomoc prvního kroku apod., cílené rozvíjení klíčových kompetencí a strategických procesů učení a řešení problémových situací.

Podpůrná opatření 2. – 5. stupně

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně jsou právně definována ve vyhlášce 27/2016 Sb. v §2 odst. 3: „*se poskytují na základě doporučení poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce.*“ Podpůrná opatření 2. – 5. stupně poskytujeme na základě *Doporučení školského poradenského zařízení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami/*, které škola obdrží od školského poradenského zařízení datovou schránkou. Dle doporučení škola určí metody a organizaci výuky, formu vzdělávání, způsob hodnocení, upraví obsah učiva a očekávané výstupy ve vzdělávání, zajistí personální podporu, kompenzační a speciální pomůcky a popřípadě realizuje doporučená podpůrná opatření jiného druhu. Poskytování podpůrných opatření 2. až 5. stupně škola ukončí dle doporučení školského poradenského zařízení.

Jakmile je doporučení zasláno na školu, tak třídní učitelka domluví schůzku se zákonným zástupcem a výchovnou poradkyní. Na ní projednají konkrétní postupy při naplňování doporučených podpůrných opatření. Zákonný zástupce podepíše informovaný souhlas s poskytováním navržených podpůrných opatření.

Individuální vzdělávací plán

Legislativně je ukotven vyhláškou 27/2016 Sb., paragrafy § 3 a 4. „*Individuální vzdělávací plán zpracovává škola pro žáka od druhého stupně podpůrných opatření, a to na základě doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP). Obsahuje mj. údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem. Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.*

Individuální vzdělávací plán je dokumentem, který může být upravován dle potřeb žáka. Vypracovává jej třídní učitel na základě doporučení školského poradenského zařízení v součinnosti s ostatními vyučujícími a výchovnou poradkyní. S individuálním vzdělávacím plánem jsou seznámeni všichni zúčastnění. Souhlas s tímto dokumentem stvrdí všichni svým podpisem.

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných vymezuje vyhláška č. 27/2016 Sb. ve smyslu:

- (1) Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.*
- (2) Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení.*
- (3) Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.*

Vzdělávání nadaných dětí, žáků se řídí vyhláškou č. 27/2016 Sb. vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Těmto žákům by měl být přikládán stejný důraz jako žákům s výukovými potížemi či chováním. Často na podporu jejich nadání je žádoucí nastavit podpůrná opatření i v podobě pedagogické intervence. Metodický pokyn k zajišťování podpůrného opatření pedagogická intervence ze dne 14. 1. 2021 uvádí příklady indikací, pro které je žádoucí pedagogickou intervencí nastavit: „*potřeba rozvoje nadání, výrazný zájem o určitou vzdělávací oblast, znalosti z určité vzdělávací oblasti*

nad rámec školního kurikula, vynikající výsledky v dosahování očekávaných výstupů, žák se intenzivně věnuje určitému oboru i v zájmových aktivitách atp. “

Pro tyto žáky sestavuje individuální vzdělávací plán třídní učitelka ve spolupráci s ostatními pedagogy, výchovným poradcem a školským poradenským zařízením.

Při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází způsob jejich vzdělávání důsledně z principu nejlepšího zájmu žáka.

Podpůrná opatření a úpravy vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků jsou například:

- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy
- zadávání specifických úkolů, projektů
- příprava a účast na soutěžích, obohacování vzdělávacího obsahu
- zařazování rozšiřujícího učiva
- spojování získaných poznatků do souvislostí, příprava komplexnějších úkolů, s vyhledáváním další informací s využitím informačních technologií
- respektování osobního pracovního tempa žáka
- zvyšování obtížnosti práce zvládnutelnou žákem
- je-li nadaný žák v některé části vzdělávání oslaben, posílit ji, aby v ní dosáhl přinejmenším minimální úrovně stanovených cílů
- zvyšování úrovně sebehodnocení, neomezovat tempo práce žáka

VEDENÍ EVIDENCE ŽÁKŮ S PODPŮRNÝMI OPATŘENÍMI

Výchovná poradkyně vede evidenci žáků s podpůrnými opatřeními v papírové podobě. Seznámí ostatní pedagogy s nastavenými podpůrnými opatřeními žáků se speciálně vzdělávacími potřebami včetně žáků nadaných, popřípadě mimořádně nadaných. Tyto dokumenty jsou učitelům přístupné po předchozí domluvě s výchovnou poradkyní.

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Strategie předcházení školní neúspěšnosti na naší škole vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb., ve znění posledních úprav. Jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti. Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci.

Školní neúspěšnost je jevem, jehož řešení si vyžaduje individuální práci s žákem a také s jeho zákonnými zástupci. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě. Nejčastěji má na školní úspěšnost vliv osobnost žáka a negativní vlivy prostředí.

V případě řešení školní neúspěšnosti volíme:

- spolupráci učitelů s poradenskými pracovníky ve škole
- spolupráci školy a školských poradenských zařízení
- spolupráci s rodiči neúspěšných žáků
- sestavení Plánu pedagogické podpory a poskytnutí možnosti pedagogické intervence
- zajištění speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostiky ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou
- pravidelné vyhodnocování situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností

Pokud nastavená podpůrná opatření nevedou k úspěšné integraci žáka a nezajistilo se naplnění jeho vzdělávacích potřeb, postupuje škole ve shodě se zákonem č. 561/ 2004 Sb. a je třeba jej zařadit do třídy, oddělení, skupiny nebo školy podle §16, odst. 9 Sb. tohoto zákona. K tomu kroku je nutné Doporučení školského poradenského zařízení, žádost zákonného zástupce a souhlas ředitele školy s přestupem žáka do jiné třídy nebo školy.

PŘESTOUPENÍ ŽÁKA DO ŠKOLY ZŘÍZENÉ DLE § 16 Odst. 9 ŠZ

Žák může přestoupit ze základní školy („běžné“) do školy zřízené dle § 16 odst. 9 za dodržení podmínek a postupů, které udává vyhláška č. 27/2016Sb. v § 22 dle odst. 2 a 3: *„Je-li žákovi doporučeno vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální, informuje školské poradenské zařízení zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka o rozdílech ve vzdělávacích programech a očekávaných výstupech vzdělávání a jejich dopadech na možnosti dalšího vzdělávání a profesního uplatnění.“*

Než škola získá písemný informovaný souhlas musí též informovat zákonného zástupce o rozdílech ve vzdělávacích programech a důsledcích na možnosti dalšího vzdělávání a profesní uplatnění žáka. Součástí informovaného souhlasu je poučení, které stvrdí zákonný zástupce svým podpisem jako důkaz, že uvedené informace pochopil.

PODPORA JAZYKOVÉ PŘÍPRAVY DĚTÍ A ŽÁKŮ CIZINCŮ /ŽÁKŮ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM/

Vzdělávání dětí/žáků - cizinců v ZŠ je poskytována na základě § 20 ŠZ č.561/2004 Sb. V tomto zákoně je žák považován za cizince, pokud má jinou státní příslušnost než českou, a který plní povinnou školní docházku v České republice. Povinná školní docházka je pro ně bezplatná. Mají právo na bezplatnou přípravu zabezpečující vzdělávání v ČR spolu s bezplatnou výukou českého jazyka, jež bude uzpůsobena jejich potřebám.³¹

2 způsoby vzdělávání žáků/cizinců:

1. Vzdělávání dle § 16 ŠZ č. 561/2004 Sb. – s podpůrnými opatřeními doporučenými školskými poradenskými zařízeními – žáků cizinců vzdělávajících se v rámci povinné školní docházky na území ČR – vztahuje se na žáky/cizince, jež plní školní docházku v ČR více než 12 měsíců.
2. Vzdělávání dle § 20 ŠZ č. 561/2004 Sb. - poskytování bezplatné jazykové přípravy s cílem začlenit se do základního vzdělávání, jež upravuje vyhláška č. 271/2021 Sb., jež se mění vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání se vztahuje na žáky/cizince, kteří plní povinnou školní docházku v ČR ne déle než 12 měsíců.

Tento způsob vzdělávání probíhá prezenčně nebo distančně na škole zřizované obcí tzv. určené krajským úřadem, mezi něž patří i naše škola, v rozsahu maximálně 200 hodin /je dáno vstupní jazykovou úrovní žáka/ po dobu nejvýše 10 měsíců. Vstupní úroveň se stanovuje na základě orientačního testu a vyučování českému jazyku se uskutečňuje dle dokumentu Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání vydaného Národním pedagogickým institutem ČR. Žák účastnící se této jazykové přípravy je uvolněn z ostatních předmětů bez doporučení ŠPZ.

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Vypracovala:

Mgr. Hana Bezrouková
školní metodik prevence

Schválila:

Mgr. Světlana Vacková
ředitelka školy

V Dřítči 30. 8. 2022

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Č.J. : ZSdrit_ŠPP /2022/doc.

Školní rok 2022/2023

1. Specifika a charakteristika školy

Základní škola a mateřská škola Dříteč, okres Pardubice, příspěvková organizace je málotřídní školou, jejímž zřizovatelem je obec Dříteč.

Ve školním roce 2022/2023 navštěvuje základní školu 70 žáků ve 4 třídách 1. – 5. ročníku, 4. + 5. třída tvoří spoj. Pracujeme podle vzdělávacího programu „Dobrá škola“. Do mateřské školy dochází 65 dětí, které se vzdělávají podle vzdělávacího programu „Barevný svět“. MŠ si tvoří vlastní minimální preventivní program. Ve škole pracují dvě oddělení školní družiny pro žáky 1. – 5. ročníku, kapacita družiny je 60 žáků.

Škola se nachází v centru obce, v blízkosti autobusové zastávky. Silnice je poměrně frekventovaná. Podél silnice je chodník po obou stranách a přímo u školy se nachází přechod pro chodce. Škola ve Dříteči je spádová pro dvě vedlejší obce a dochází do ní děti i z dalších obcí. Rodiče, děti i učitelky musí proto dbát v ranních hodinách zvýšené pozornosti. Hned u školy je přechod pro chodce. Po zdlouhavém několikaletém vyjednávání se zřizovatelem se konečně podařilo nainstalovat u školy dopravní značky - snížení rychlosti na 30 km v hodině v době provozu školy. Na silnici vedoucí ke škole je retardér, který nutí řidiče před budovou školy zpomalit. Silnice je jednosměrná. Rodiče přivázející žáky do školy a školky zajiždějí k budově školy. Ráno rodiče žáků většinou jen zastaví a počkají, až jejich dítě vystoupí. Rodiče dětí MŠ jsou nuceni zaparkovat. Míst je málo a v ranní špičce se tvoří zácpy. Asi polovinu žáků školy tvoří žáci dojíždějící z blízkých vesnic. Někteří starší žáci jezdí do školy autobusem. Většinu však přivázejí či odvázejí rodiče autem. Škola má dvě budovy: jednu pro ZŠ a dvě oddělení MŠ a odloučené pracoviště (naproti hlavní budově) s jedním oddělením MŠ pro nejmladší děti.

Hlavní budova školy se po ranním příchodu žáků zamyká. Návštěvníci musí využít videozvonku, aby se do školy dostali, jinak není vstup do školy možný. Zamyká se i budova školky – bývalá fara. Návštěvníci využívají zvonek. Do budovy je vpustí domovnice nebo (v době její nepřítomnosti) službu vykonávající učitelka MŠ.

V letošním školním roce jsme pro ranní příchod žáků do školy začali otevírat i boční vchod (spolu s hlavním vchodem). Znamená to bezpečnější příchod pro děti, které přichází z parkoviště nebo z prostranství před školou, kde si mohou po příjezdu nechat koloběžku, případně jízdné kolo.

Součástí školy je i školní jídelna, která je umístěna v hlavní budově. Na faře je školní výdejna, aby se nejmladší děti nemusely na jídlo přesouvat.

Mezi riziková místa ve škole, kde by mohlo docházet např. k šikaně, patří šatna, toalety a místnosti školní družiny. V šatně je v ranních hodinách zajištěn dohled. Avšak odpoledne se tu žáci často potkávají bez přímého dozoru učitele. Toalety jsou malé, především o velké přestávce zde dochází ke kumulaci žáků. Toalety jsou umístěné proti ředitelně. Ředitelka školy v tu dobu bývá ve své kanceláři a má otevřené dveře do chodby, aby měla přehled o situaci a

mohla případně zabránit možným konfliktům. Pedagogové mají pokyn pouštět v hodinách na záchod jen jednoho žáka, aby se předešlo konfliktním situacím. Jelikož je ale v budově více tříd (4), nelze zabránit tomu, aby nebylo ve stejnou chvíli na toaletě více žáků. Namátkové kontroly zde konají asistenti pedagoga (především o malých přestávkách, občas i v hodinách). Nevýhodou školní budovy jsou příkré schody vedoucí do prvního patra, kde by mohlo docházet k nepříjemným úrazům žáků.

Do druhého patra (učebna IT) chodí žáci výhradně v doprovodu pedagoga. Na hlavní budově je výtah. Ten mají žáci zakázáno používat.

Personální zajištění prevence:

Tento program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). Přináší přehled potřeb, zásad a základních principů preventivní strategie.

Prevence nežádoucích návyků a závislostí a výchova ke zdravému životnímu stylu se z organizačního hlediska dotýká nejen školního metodika prevence, ale všech pedagogických pracovníků školy. Proto se na realizaci preventivního programu školy podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy následovně:

Ředitelka školy Mgr. Světlana Vacková

- zodpovídá za podporu, vytváření a realizaci preventivního programu,
- je součástí preventivního týmu,
- spolupracuje s PPP, SPC, psychology a dalšími organizacemi,
- jedná s rodiči žáků.
- spolupracuje s výchovným poradcem a učiteli při řešení případných problémů žáků,
- spolupracuje s metodikem prevence PPP, psychology a dalšími organizacemi,
- reditel@zsdritec.cz, 606 631 763

Školní metodik prevence Mgr. Hana Bezrouková

- zodpovídá za podporu, vytváření a realizaci preventivního programu,
- je součástí preventivního týmu,
- jedná s rodiči žáků.
- koordinuje přípravy a realizace MPP a další plány pro preventivní aktivity ve škole,
 - spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy,
- mapuje výskyt rizikového chování ve škole,
- spolupracuje s výchovným poradcem a učiteli při řešení případných problémů žáků,
- zajišťuje a koordinuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky,
- poskytuje materiály a informace všem učitelům, rodičům i žákům k dané problematice,
- účastní se odborných seminářů, kurzů a dalšího vzdělávání.
- hana.bezroukova@zsdritec.cz

Výchovný poradce Mgr. Hana Procházková

- je součástí preventivního týmu,
- snaží se o včasné odhalování poruch chování a SPU,
- specializuje se na metodickou činnost při výukových a výchovných problémech žáků,
- jedná s rodiči žáků,
- účastní se odborných seminářů, kurzů a dalšího vzdělávání. V současné době plní kvalifikační

požadavky – specializované studium pro výchovné poradce.

- hana.prochazkova@zsdritec.cz

Třídní učitelky a ostatní učitelky, vychovatelky a asistentky pedagoga

- začleňují preventivní témata do výuky jednotlivých předmětů podle ŠVP,
- snaží se o včasné odhalení specifických poruch učení a chování,
- důsledně kontrolují absenci a opakující se zdravotní problémy žáků,
- mapují vztahy žáků v třídním kolektivu,
- konzultují a spolupracují se školním poradenským pracovištěm,
- seznamují žáky se školním řádem, v případě jeho porušení navrhují kázeňské postihy,
- komunikují s rodiči a snaží se případné problémy ihned řešit.

Na škole také funguje školní poradenské pracoviště ve složení: ředitelka školy/ speciální pedagog, školní metodik prevence a výchovná poradkyně. Ty se scházejí s vedoucí učitelkou MŠ a kmenovou učitelkou předškolního oddělení MŠ nejméně 4x ročně, v případě potřeb jsou setkání častější.

2. Evidence rizikového chování žáků ve škole

Evidenci preventivních aktivit a rizikového chování provádí školní metodik prevence zápisem do Deníku metodika prevence a vedením on-line systému evidence preventivních aktivit (SEPA).

Ve škole se v minulých letech nevyskytly závažné případy rizikového chování. Dosavadní přestupky se týkaly především zanedbávání školních povinností a nevhodného chování ke spolužákům, výjimečně k dospělým osobám.

V minulých školních letech jsme řešili tyto nejdůležitější rizikové jevy ve škole:

- V každé třídě byl nejméně jeden žák s etopedickými problémy (někteří se stupněm podpory 3 a s asistentem pedagoga.
- Navázali jsme úzkou spolupráci se střediskem výchovné péče Pyramida.

- Několikrát se ve škole konala výchovná komise s rodiči problémových žáků (problémy v oblasti chování)
- Ve třech případech jsme s rodiči žáků řešili vysokou (i když omluvenou) absenci.
- Na vzniklé problémy v oblasti chování jsme zareagovali vypracováním nového školního řádu a řádu ŠD.
- Uspořádali jsme (v dubnu) třídní schůzku, kde jsme chování řešili s rodiči.
- Pracovníci SVP Pyramida několikrát navštívili naši školu – konzultace s pedagogy, návštěvy ve výuce.
- Navštívily jsme (učitelky, které tvoří školní poradenské pracoviště) ředitele SVP Rybitví – konzultace, prohlídka zařízení.
- Přestože jsme měli dohodnuté preventivní programy se SVP Pyramida a s Krajským centrem primární prevence, ani jeden program se nepodařilo realizovat (časté karantény → přetížení lektorů v obdobích, kdy školy fungovaly)

Specifická rizika naší školy

Více žáků s poruchami chování vzhledem k celkovému počtu žáků, dopravní situace v okolí školy - stavba dálničního přivaděče, problémy spojené s dlouhou distanční výukou v minulých školních letech - kyberšikana mezi žáky vyšších ročníků, změna životního stylu - nedostatek pohybu, nedostatek možností zažívat úspěch při společných aktivitách, závislost na počítači, počítačových hrách, sociálních sítích. Riziko bezpečného chování na sociálních sítích.

Specifická pozitiva naší školy

Malý kolektiv, škola rodinného typu, úzká spolupráce pedagogů mezi sebou, školy a rodiny, snaha věci řešit ihned, transparentně, odborně. Dobře nastavená pravidla. Spolupráce školy a odborníků.

I nadále se budeme zabývat vztahy ve všech třídách. (Pravidelné komunitní kruhy, neformální krátké pracovní porady pedagogů minimálně jednou týdně, posílení dohledů.) Třídní učitelky se v tomto školním roce zaměří na vytváření pozitivního třídního klimatu. O případných problémech budeme informovat rodiče písemně, telefonicky, prostřednictvím třídních schůzek, na webových stránkách nebo při osobním kontaktu. Také se budeme více věnovat bezpečné práci na PC a mobilních telefonech, zvláště bezpečné komunikaci na sociálních sítích.

3. Evaluace

Učitelky budou v průběhu roku hodnotit jednotlivé programy a aktivity na hodnotících formulářích k jednotlivým programům (viz. níže), zda na základě vytyčených ukazatelů úspěšnosti bylo dosaženo stanovených cílů.

Žáci budou mít možnost vyjádřit se k uskutečněnému programu v rámci následných diskuzí ve třídách nebo v dotaznících, které jim budou k daným tématům připraveny.

Formuláře jim připraví školní metodik prevence, který je zároveň i vyhodnotí. Výsledky přednese školní metodik prevence na pedagogické radě, která rozhodne o tom, zda bude program pokračovat i v příštím roce. V případě neefektivního programu bude hledat náhradní řešení.

Název programu	
Typ programu	Specifická/Nespecifická primární prevence
Stručná charakteristika programu	
Realizátor	
Cílová skupina	
Počet žáků v programu	
Termín programu	
Zodpovědná osoba	
Cíle programu (návaznost na cíle v ŠPP)	
Posudte, zda bylo programem dosaženo cílů (viz. ukazatele úspěšnosti)	
Vysvětlete, proč je/není přínosné v programu pokračovat i v následujícím roce?	
Datum evaluace	

4. Dlouhodobé cíle

Žáci

- Výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.
- Osvojení si pozitivního sociálního chování, vytváření klidné atmosféry ve škole i ve třídních skupinách, atmosféry vzájemného respektu, bezpečí a udržování kázně.
- Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a dalšímu rizikovému chování.
- Podpora již zformovaných zdravých postojů.
- Podpora sociálních dovedností žáka – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešení problémů (umění týmové práce, řešení konfliktů, otevřená komunikace, odolávání tlaku vrstevnické skupiny apod).
- Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.

Pedagogové

- Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům ovlivňují chování žáků.
- Dlouhodobé a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovného poradce a ostatních pedagogických pracovníků v oblasti prevence.
- Aktualizovat a doplňovat manuály a metodické postupy pro řešení krizových situací.
- Tvorba evaluačního a monitorovacího systému ve vztahu k výskytu sociálně nežádoucího a rizikového chování a ve vztahu k tvorbě minimálního preventivního programu na další období.
- Preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování.
- Spolupracovat a zapojovat se do projektů – akcí, realizovanými jinými odbornými subjekty.
- Vytvořit a rozšiřovat nabídku mimoškolních volnočasových aktivit v návaznosti na výuku.
- Práce s třídními kolektivy – mapování klimatu ve třídách.
- Rozvíjení vztahu učitel – žák – budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se na učitele může obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog.
- Vybudování týmu spolupracovníků – všichni pedagogové školy budou seznámeni s programem, předpokladem je jejich zaangażování se do jeho realizace, provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách konzultují případné problémy, navrhují opatření. Učitelé informují ŠMP, popř. výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka, náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách apod. Je dobré si o těchto věcech vést stručné písemné záznamy pro vlastní potřebu a případně později pro potřebu školy při řešení nežádoucích jevů.

- Rozvíjení spolupráce s výchovným poradcem školy (H. Procházková) - výchovný poradce aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech.
- Spolupráce s ostatními odborníky PPP Ústí nad Orlicí a Pardubice (případně HK), SPC Pardubice, Policie ČR, OSPOD Pardubice, SVP Pyramida Rybitví atd. V případě potřeby se předpokládá navázání spolupráce s oddělením péče o dítě a rodinu, sociálními kurátory nebo s oddělením sociální prevence, uspořádání přednášky či besedy k dané problematice.

Rodiče

- Základní potřebou preventivního programu školy je zajištění informovanosti rodičů/zákonných zástupců žáků o cílech a náplni jednotlivých aktivit a opatření.
- Zajistit pravidelné schůzky s rodiči, kde budou dostatečně informováni a obeznámeni s riziky, jakým jsou jejich děti vystaveny a jak jim předcházet.
- Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků – telefon, mail, případně sociální sítě, prostřednictvím osobních setkání. Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče také mají možnost navštívit kdykoliv výuku a poznat tak prostředí školy, aby lépe pochopili potřeby svých dětí ve škole.
- Minimálně jednou za rok uspořádat tzv. hovorové hodiny.
- Nabídnout rodičům možnost vzdělávání a didaktické materiály, poradenskou činnost - informovanost bude zaměřena zejména na oblast prevence užívání návykových látek a šikany, bezpečí jejich dětí na internetu apod.
- Zapojovat rodiče do aktivit školy – projektů, akcí, výstav apod.
- Informovat rodiče pravidelně a včas o dění ve škole – mail, notýsek, školní Fb, webové stránky, telefon, osobní setkávání...
- Usilovat o dobré vztahy mezi školou a rodinou.

Oblast primární prevence:

- a) informační servis pro rodiče - seznámení s preventivní strategií školy, seznámení se školním řádem
- b) aktivní formy spolupráce s rodiči - školní akce určené pro rodiče s dětmi, funkčnost poradenského systému školy (ŠMP, výchovný poradce...)
- c) pasivní formy spolupráce s rodiči - písemná sdělení rodičům, distribuce informačních materiálů

5. Krátkodobé cíle vzhledem k cílovým skupinám

Cíl:	Prevence užívání omamných a psychotropních látek (hlavně alkoholu a kouření)
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Mezi žáky nekolují zažitá mýta o omamných a psychotropních látkách (OPL). Žáci znají negativa i pozitiva OPL. • Počet experimentů s omamnou látkou je nižší oproti normálu. • Ve škole je zdravé motivující prostředí, utvářené za pomoci žáků, vycházející z jejich potřeb, nápadů. • Žáci vyhledávají mimoškolní činnosti. • Žáci mají zájem o návštěvy odborníků a potřebu diskuse na toto téma s učiteli. Žáci jsou dobře informováni a vědí, na koho se obrátit.
Zdůvodnění cíle:	<i>Předcházet užívání OPL, především alkoholu a tabáku. A oddálit první kontakt s návykovými látkami. Podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti. Podněcovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova ke zdravému životnímu stylu, vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a dalšímu rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů.</p> <p>Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.</p>

Cíl:	Prevence záškoláctví
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • počet zameškaných neomluvených hodin je nízký, ideálně nulový • žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity - cítí potřebu vzdělání • škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty • škola má vypracovaný plán a postupy, jak řešit neomluvenou docházku
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>udržet nízký počet zameškaných hodin a nulový neomluvených</i> • <i>vypracovat plán v souladu se ŠŘ a pokyny MŠMT na řešení neomluvené školní docházky (od třídního učitele, výchovného poradce, rodiče, oddělení sociálně právní ochrany dětí MěÚ až po policii)</i> • <i>spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, policie)</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Osvojení si pozitivního sociálního chování, vytváření klidné atmosféry ve škole i ve třídních skupinách, atmosféry vzájemného respektu, bezpečí a udržování kázně.

	<p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a dalšímu rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů (umění týmové práce, řešení konfliktů, otevřená komunikace, odolávání tlaku vrstevnické skupiny apod).</p> <p>Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.</p>
--	---

Cíl:	<p>Prevence šikany a násilí – posilování a rozvoj mezilidských vztahů</p> <p>Prevence projevů xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu</p>
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Mezi žáky nebují šikana. • Mají zdravé sebevědomí i sebedůvěru a pozitivní přístup k okolí. • Samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají vhodnou formou svůj názor, jsou tolerantní. • Mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety). • Mezi žáky panuje atmosféra důvěry a bezpečí. • Znalí rizika extremistických organizací, ideologií, sekt atd. • Mají potřebu řešit své konflikty a pod pedagogickým dohledem hledat řešení. • Jeví zájem o návštěvy odborníků.
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Podporovat solidaritu a toleranci.</i> • <i>Podporovat vědomí sounáležitosti.</i> • <i>Posilovat a vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy.</i> • <i>Uplatňovat spolupráci mezi dětmi a rozvíjet jejich vzájemný respekt.</i> • <i>Rozvíjet jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.</i> • <i>Předcházet šikaně, jejím projevům, stádiím a formám.</i> • <i>Předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu.</i> • <i>Vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu.</i> • <i>Posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy.</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Osvojení si pozitivního sociálního chování, vytváření klidné atmosféry ve škole i ve třídních skupinách, atmosféry vzájemného respektu, bezpečí a udržování kázně.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a dalšímu rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů (umění týmové práce, řešení konfliktů, otevřená komunikace, odolávání tlaku</p>

	vrstevnické skupiny apod). Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.
--	---

Cíl:	Prevence rizikového sexuálního chování – ohrožení mravnosti a mravní výchovy mládeže
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám – nestydí se za ně... • Žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání • Žáci dokáží rozlišit pozitiva a negativa sexuálního jednání (fyzická a psychická stránka) • Žáci k sexu zaujímají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva • Žáci dávají přednost dlouhodobým vztahům postavených na lásce, partnerství a přátelství • Žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství... • Žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí na koho se obrátit s problémy apod. • Žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>předcházet rizikovému sexuálnímu chování – promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, nemocem,...</i> • <i>předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrálost, antikoncepce, potraty,...</i> • <i>posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska...</i> • <i>předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sexuálního zneužívání, pornografie, znásilnění,...</i> • <i>předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchylky,...</i> • <i>podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy - lásky, růst a změny sekundárních pohl. znaků,...)</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova ke zdravému životnímu stylu, vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů.</p> <p>Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.</p>

Cíl:	Prevence kriminality, delikvence (dle pokynu MŠMT), vandalismu a jiných forem násilného chování - právní odpovědnost
-------------	---

Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu • Žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení • Žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování • Žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží, a to nejen na půdě školy • škola má nižší výskyt kriminality • Žáci mají důvěru v pedagogický sbor
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus,...) • vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť,...) • předkládat a vysvětlovat modelové situace a zasazovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě • zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně... • zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti - dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod. • upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova žáků k vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Osvojení si pozitivního sociálního chování, vytváření klidné atmosféry ve škole i ve třídních skupinách, atmosféry vzájemného respektu, bezpečí a udržování kázně.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a dalšímu rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů (umění týmové práce, řešení konfliktů, otevřená komunikace, odolávání tlaku vrstevnické skupiny apod).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.

Cíl:	Prevence vzniku poruch příjmu potravy
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat – relaxovat... • Žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb...) • Žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života • Žáci přemýšlí o vlivu medií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat • Žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres,...</i> • <i>upevňovat kladný vztah ke svému tělu</i> • <i>seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách,...</i> • <i>předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,...</i> • <i>upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii</i> • <i>naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova žáků k vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů.</p> <p>Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.</p>

Cíl:	Prevence patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • Žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa patologického hráčství • Žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání internetu a virtuálního světa a znají následky jejich porušování • Žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení,...</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling,...</i> • <i>stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova žáků k vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Osvojení si pozitivního sociálního chování, vytváření klidné atmosféry ve škole i ve třídních skupinách, atmosféry vzájemného respektu, bezpečí a udržování kázně.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k rizikovému chování.</p> <p>Podpora již zformovaných zdravých postojů.</p> <p>Podpora sociálních dovedností žák – vedení k samostatným správným rozhodnutím a řešením problémů (umění týmové práce, řešení konfliktů, otevřená komunikace, odolávání tlaku vrstevnické skupiny apod).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.

Cíl:	Prevence rizikové chování v dopravě, rizikové sporty a prevence úrazů
Ukazatele dosažení cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • žáci znají základní dopravní pravidla pro chodce a cyklistu • žáci se chovají bezpečně v dopravních prostředcích • žáci dodržují pravidla při jízdě na kole, koloběžce, atd. • žáci rozliší bezpečné a nebezpečné aktivity a sporty • žáci se učí poskytnout první pomoc
Zdůvodnění cíle:	<ul style="list-style-type: none"> • <i>seznámit žáky se základními pravidly silničního provozu</i> • <i>předcházet úrazům způsobených nebezpečným chováním</i> • <i>naučit se poskytnout první pomoc</i>
Návaznost na dlouhodobé cíle:	<p>Výchova žáků k vlastnímu zdravému postoji k životu a zdraví.</p> <p>Osvojení si pozitivního sociálního chování.</p> <p>Vedení žáků k vyhraněnému negativnímu vztahu k rizikovému chování.</p> <p>Vedení žáků k odpovědnosti za své vlastní chování.</p>

6. Skladba aktivit pro školní rok 2022/2023

Pedagogové

Název a odborné zaměření vzdělávání	
Absolvent	
Realizátor/lektor	
Počet proškolených pedagogů	
Počet hodin	
Termín konání	

Metodik prevence/ ředitelka školy zajistí vzdělávání v oblasti kyberšikany a rizikového chování dětí na sociálních sítích, neboť se nám v minulých letech nepodařilo zajistit vhodné školení.

Žáci

Jednotlivá témata zaměřená na prevenci rizikového chování budou zařazována především do těchto vzdělávacích oblastí: Člověk a jeho svět, Přírodověda, Jazyk a jazyková komunikace, Tělesná výchova, Pracovní činnosti.

Školní metodik prevence navštíví v září jednotlivé třídní kolektivy. Nabídne jim svoji pomoc při řešení problémů a zároveň připraví pro žáky aktivity na rozvoj spolupráce apod.

Školní metodik prevence zajistí objednání programu všeobecné primární prevence, které nabízí PPP Ústí nad Orlicí, SVP Pyramida či další organizace.

Škola bude nadále nabízet odpolední kroužky a dávat tak možnost svým žákům kvalitního využití volného času. Vyučující budou motivovat žáky pro zapojení do školních i mimoškolních aktivit.

Zapojením do školního pěveckého sboru (poskytujeme bezplatně) mají všichni žáci možnost veřejně vystupovat a zažívat úspěch.

Pravidelná spolupráce s Policií ČR – šikana a kyberšikana, bezpečný internet, poskytování první pomoci.

V průběhu prvního pololetí bude třídní učitelka vést s prvňáčky individuální rozhovory. Jejich cílem bude zjistit, jak z pohledu žáků proběhlo jejich zaškolení, jaký mají vztah ke škole, zda jsou dostatečně motivovaní k učení, zda si našli kamarády, zda mají důvěru k dospělým osobám ve škole, jaké mají zájmy a záliby. Cílem je v neposlední řadě mapovat situaci ve třídě a předcházet případné šikaně.

Prvňáčkům a jejich rodičům nabídne škola možnost vstupu rodičů do výuky, individuální konzultace rodičů s dětmi zaměřené na metodiku prvopočátečního čtení a psaní. Cílem bude seznámit se s prostředím školy, získat rady a zkušenosti, jak se učit, seznámit se s různými styly výuky a přispívat tak k včasné prevenci školního neúspěchu.

Budeme dbát na aktivní zapojení žáků do sportovních, kulturních a společenských akcí obce.

Škola bude i nadále zapojena do projektů „Mléko do škol“ a „Ovoce a zelenina do škol“. Cílem je zvýšit oblibu mléčných produktů a ovoce a zeleniny a tím vytvořit zdravé stravovací návyky u dětí.

Rodiče

Pedagogové připraví několik neformálních setkání s rodiči při společných akcích, jejichž cílem bude především navázat důvěrnější a přátelštější komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci. (Koncerty školního sboru, Drakiáda, oslavy sv. Martina, Jablíčkohraní, adventní jarmark, ...)

V následující části jsou akce, které podporují realizaci primární prevence. Plán může být během školního roku rozšířen o další aktivity.

PREVENTIVNÍ PROGRAM VE VÝUCE

Ročník	Předmět	Vzdělávací oblast	Téma	Časová dotace	Vyučující
1.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Šikana	5	Mgr. S. Vacková
1.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové sporty/doprava	2	Dana Kučerová
1.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rizikové chování v dopravě/prevence úrazů	1	Aneta Podaná
2.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Šikana, agrese	5	Mgr. Aneta Dočkalová
2.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Závislosti	1	Mgr. Aneta Dočkalová
2.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Týrání a zneužívání	1	Mgr. Aneta Dočkalová
2.	Pracovní činnosti	Pracovní činnosti	Poruchy příjmu potravy	1	Aneta Podaná
2.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rizikové sporty/doprava	1	Mgr. Aneta Dočkalová
2.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové chování v dopravě/prevence úrazů	2	Mgr. Aneta Dočkalová
3.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Agrese, šikana	2	Mgr. Hana Procházková
3.	Informatika	Informační a komunikační technologie	Kyberšikana	2	Aneta Podaná
3.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Násilí, vandalismus...	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Záškoláctví	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Závislosti	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Poruchy příjmu potravy	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Týrání a zneužívání	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Prvouka	Člověk a jeho svět	Rasismus	1	Mgr. Hana Procházková
3.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové sporty/prevence úrazů	2	Dana Kučerová
3.	Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	Rizikové chování v dopravě/prevence úrazů	2	Mgr. Hana Procházková
4.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Agrese, šikana,	2	Mgr. Hana Bezrouková

4.	Informatika	Informační a komunikační technologie	Kyberšikana	2	Aneta Podaná
4.	Vlastivěda	Člověk a jeho svět	Násilí, vandalismus...	1	Mgr. Hana Bezrouková
4.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Záškoláctví	1	Mgr. Hana Bezrouková
4.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Závislosti	2	Dana Kučerová
4.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Poruchy příjmu potravy	1	Mgr. Hana Bezrouková
4.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Týrání a zneužívání	1	Mgr. Hana Bezrouková
4.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Rasismus	1	Mgr. Hana Bezrouková
4.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové sporty/ prevence úrazů	2	Dana Kučerová
4.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové chování v dopravě/prevence úrazů	2	Dana Kučerová
4.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Sexuální rizikové chování	1	Dana Kučerová
5.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Agrese, šikana,	2	Mgr. Hana Bezrouková
5.	Informatika	Informační a komunikační technologie	Kyberšikana	2	Aneta Podaná
5.	Vlastivěda	Člověk a jeho svět	Násilí, vandalismus...	1	Mgr. Hana Bezrouková
5.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Záškoláctví	1	Mgr. Hana Bezrouková
5.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Závislosti	2	Dana Kučerová
5.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Týrání a zneužívání	1	Mgr. Hana Bezrouková
5.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Rasismus	1	Mgr. Hana Bezrouková
5.	Tělesná výchova	Člověk a zdraví	Rizikové sporty/ prevence úrazů	2	Dana Kučerová
4., 5.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Rizikové chování v dopravě/prevence úrazů	2	Dana Kučerová
5.	Český jazyk	Jazyk a jazyková komunikace	Poruchy příjmu potravy	1	Mgr. Hana Bezrouková
4., 5.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Sexuální rizikové chování	1	Dana Kučerová
4., 5.	Přírodověda	Člověk a jeho svět	Negativní působení sekt	1	Dana Kučerová

Specifická primární prevence

Název programu	Třídní klima
Typ programu	Primární prevence specifická - všeobecná
Stručná charakteristika programu	<i>Aktivity na rozvoj spolupráce a důvěry mezi spolužáky</i>
Realizátor	Školní metodik prevence
Cílová skupina	1. – 5. třída
Počet žáků v programu	70
Počet hodin programu	2 v každé třídě
Návaznost programu na cíle ŠPP	Prevence šikany a násilí – posilování a rozvoj mezilidských vztahů
Ukazatele úspěšnosti	<ul style="list-style-type: none"> - žáci otevřeně říkají svůj názor, - dobrovolně se zapojují do aktivit, - mají zájem spolupracovat s ostatními - mezi žáky panuje atmosféra důvěry a bezpečí
Termín	listopad
Zodpovědná osoba	Mgr. Hana Bezrouková

Název programu	Bezpečný internet, kyberšikana, šikana
Typ programu	Primární prevence specifická
Stručná charakteristika programu	Jak se bezpečně chovat na internetu a na sociálních sítích, jak rozpoznat šikana a kyberšikana, jak se chovat v krizové situaci, kam se obrátit o pomoc
Realizátor	Policie ČR
Cílová skupina	4. + 5. ročník
Počet žáků v programu	21
Počet hodin programu	4

Návaznost programu na cíle ŠPP	Prevence šikany a násilí – posilování a rozvoj mezilidských vztahů, prevence rizikového sexuálního chování, zodpovědnost za své chování
Ukazatele úspěšnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Žáci otevřeně říkají svůj názor, - dobrovolně se zapojují do aktivit, - mají zájem spolupracovat s ostatními - mezi žáky panuje atmosféra důvěry a bezpečí - dovedou se bezpečně chovat na internetu a na sociálních sítích - vědí, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc
Termín	1. /2. pololetí
Zodpovědná osoba	Mgr. Hana Bezrouková

Název programu	Dopravní hřiště
Typ programu	Primární prevence specifická
Stručná charakteristika programu	<i>Jak se chovat v silničním provozu coby cyklista a chodec, pravidla silničního provozu, dopravní značení</i>
Realizátor	Pardubický kraj
Cílová skupina	1.- 5. ročník
Počet žáků v programu	70 (rozděleno po třídách)
Počet hodin programu	2
Návaznost programu na cíle ŠPP	Prevence rizikové chování v silničním provozu
Ukazatele úspěšnosti	• Žáci vědí, jak se chovat v silničním provozu, dovedou správně vyhodnotit situaci, předejít úrazu
Termín	II. pololetí
Zodpovědná osoba	Dana Kučerová

Nespecifická primární prevence

Název programu	Ovoce a mléko do škol
Typ programu	Nespecifická primární prevence
Stručná charakteristika programu	<i>Cílem projektu "Ovoce a zelenina do škol" je mj. zvýšit oblibu produktů z ovoce, zeleniny a banánů, přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyk ve výživě dětí, zlepšit zdravotního stav mladé populace, bojovat proti epidemii dětské obezity a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny.</i>
Realizátor	Mgr. Světlana Vacková
Cílová skupina	Žáci ZŠ
Počet žáků v programu	70
Termín	celoroční
Zodpovědná osoba	Mgr. Světlana Vacková

Název programu	Škola v přírodě
Typ programu	Nespecifická primární prevence
Stručná charakteristika programu	<i>Rozvoj spolupráce mezi žáky, důvěry v sám sebe, překonávání překážek.</i>
Realizátor	
Cílová skupina	1. – 5. ročník
Počet žáků v programu	70
Počet hodin programu	5 dnů
Termín	květen
Zodpovědná osoba	Mgr. Hana Procházková

Rodiče

Školní metodik prevence ve spolupráci s IT specialistou realizuje školení zaměřené na bezpečnou práci na mobilních telefonech či PC, popř. připraví informační letáky.

Na úspěšném plnění preventivního programu se budou podílet všichni pedagogičtí i provozní zaměstnanci školy.

Školní program proti šikaně

Vypracovala:

Mgr. Hana Bezrouková
školní metodik prevence

Schválila:

Mgr. Světlana Vacková
ředitelka školy

V Dřítči 30. 8. 2022

Program vychází z aktuálních dokumentů MŠMT:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j.: MŠMT-21149/2016.
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav.

Charakteristika šikany

Šikana je forma násilí (agrese), která ve škole ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání.

Šikanování je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učitelů. Jedná se o opakované (nikoliv nutně) chování, které je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně a/nebo sociálně. Šikana je charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese (MŠMT, 2016).

Podoby šikany

Podoby šikany (MŠMT, 2016):

- **Přímá šikana** může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy, nevhodné doteky apod.) nebo nefyzickou, tj. verbální (např. vulgární nadávky, sexuálně nevhodný jazyk, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, kruté a zraňující komentáře na osobní vzhled nebo povahu, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy - agresor nutí oběť k různým nepříjemným činnostem a úkolům např. psát za někoho domácí úkoly, nosit a odevzdávat svačinku či kapesné atd.); nebo neverbální (tj. urážlivá gesta a zvuky, zírání, vysmívání se žákovi, používání zstrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, bouchání nebo házení předmětů, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek apod.).
- **Nepřímá šikana** má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka, skryté ničení nebo krádež osobních věcí, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování, ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.
- Jednou z forem šikany je v současné době také elektronická šikana, tj. **kyberšikana**, která může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com nebo facebook.com a jiné, prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo e-maily apod. V současnosti jde o jednu z nejčastějších forem šikany, proto je jí věnován samostatný dokument. (viz podrobněji samostatnou přílohu č. 7 Kyberšikana).

Specifickou podobou je šikana zaměřená na učitele. Téma je podrobně rozpracováno v MP MŠMT 2016, není obsahem této tematické přílohy.

Obě formy šikany (kyberšikana a šikana zaměřená na učitele) se ovšem často vyskytují ve školních kolektivech, kde je zároveň i problém se šikanou mezi žáky.

Co šikanování není?

Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování, a kde chybí nepoměr sil. Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresí neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

Důvody šikany

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka např. fyzická zdatnost (fyzicky slabý žák apod.), vzhled (nosí brýle apod.), hmotnost (má nadváhu apod.), akademické ambice, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence – snížení rozumových schopností nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socioekonomická odlišnost, psychická odlišnost (bojácnost, přecitlivělost apod.), speciální vzdělávací potřeby žáka (žák s autismem, poruchami v chování apod.).

Šikana může mít také specifický obraz, odehrává-li se ve vztahu k žákům z důvodu etnicity (v ČR bývá v této souvislosti nejčastější šikana vůči žákům romského původu), rasové nebo národnostní příslušnosti, náboženského vyznání nebo víry, sexuální orientace (nejčastěji tzv. homofobie) apod.

Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit

- Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Nelze ji považovat za individuální záležitost konkrétního pedagoga. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.
- Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel x žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.
- Šikana zaměřená na pedagoga se nejčastěji odehrává ve škole - ve třídách, na chodbách, ale může se odehrávat i mimo školu ve veřejných prostorech, místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.
- Je třeba mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti.
- Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení, kolegů, podřízených kolegů, nebo šikana ze strany zákonných zástupců patří do oblasti pracovněprávní problematiky a řeší ji trestní zákoník či občanský zákoník.

Právní odpovědnost školy

(1) Škola má odpovědnost za žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. **Z tohoto důvodu**

pedagog musí šikanování mezi žáky neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

- (2) Podle vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, odpovídá i za škodu způsobenou žákům v době vykonávání přechodného dohledu, tj. při vyučování a v přímé souvislosti s ním.
- (3) Ředitel školy nese také odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance podle § 101 a § 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- (4) Škola má **ohlašovací povinnost při výskytu šikany** v následujících případech:
 - Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má **škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí.** Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, podle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že žák někoho šikanoval nebo byl šikanován, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala.
 - **Škola ohlašuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí** takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které výše uvedeným nebyly oznámeny i přesto, že se stalo něco závažného, protože nebyl zákonný důvod.

Jedním z nástrojů, kterými může orgán sociálně právní ochrany dětí (dále OSPOD) řešit situaci ohroženého dítěte, je realizace případové konference, jejíž pravidla jsou vymezena v zákoně o sociálně právní ochraně dětí a návazných metodických dokumentech. Zástupce školy na ni může, ale nemusí být přizván; výběr přizvaných osob je plně v kompetenci sociálního pracovníka. Pokud je zástupce školy na konferenci účasten, pak je ze zákona vázán zachováním mlčenlivosti (podle § 57 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Informace, které se na konferenci dozví, jím nesmí být nikam přeneseny, ani do prostoru školy. Z důvodu zákonného ošetření mlčenlivosti mohou být také někteří účastníci vyloučeni z některé části případové konference.

- **Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR.** Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR. V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyrozumění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte.

Podávání podnětů, stížností a oznámení

Škola má stanovený postup pro příjem podnětů a stížností ze strany zaměstnanců, žáků a zákonných zástupců. Podněty a stížnosti jsou podávány ředitelce školy osobně nebo prostřednictvím výchovného poradce, metodika prevence či pedagogy.

V případě podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků či výchovného poradce, je nutné se obrátit na ředitelku školy. Pokud se však projeví nečinnost i ze strany ředitelky školy a postup v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost nebo oznámení České školní inspekci. Stížnost nebo oznámení ČŠI se mohou podat na všech pracovištích písemně, osobně nebo v elektronické podobě (ústředí ČŠI: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5). Stížnost je možno podat i školskému ombudsmanovi (ombudsman@msmt.cz), veřejnému ochránci práv (podatelna@ochrance.cz) a na příslušné zastupitelství.

Trestně-právní hledisko šikany

- (1) V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), ani v jiném zákoně **není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.**
- (2) Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“), resp. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Nejčastěji se bude jednat o přestupky proti občanskému soužití podle ustanovení § 7 zákona č. 251/2016 Sb. (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). Za přestupek je odpovědná osoba starší 15 let.
- (3) Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty například těchto trestných činů:

Trestné činy proti zdraví (dle uváděného zákona. č. 40/2009 Sb.):

§ 145 Těžké ublížení na zdraví; § 146 Ublížení na zdraví;

proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: **§ 171**

Omezování osobní svobody; § 173 Loupež; § 175 Vydírání; § 177 Útisk; dále pak

trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti:

§ 185 Znásilnění; § 186 Sexuální nátlak; § 187 Pohlavní zneužití; § 191 Šíření pornografie; § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií;

trestných činů proti majetku:

§ 205 Krádež; § 228 Poškození cizí věci,

trestných činů narušující soužití lidí:

§ 353 Nebezpečné vyhrožování; § 354 Nebezpečné pronásledování.

- (4) Je-li šikana motivována důvody, jako jsou zdravotní postižení, etnicita, náboženství a podobně, a splňuje-li znaky podle příslušných níže uvedených ustanovení trestního zákoníku, lze v určitých případech uvažovat také o trestném činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, případně i podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 355, resp. 356 trestního zákoníku). Takový motiv může rovněž u některých výše uvedených trestných činů podmiňovat užití přísnější klasifikace, tedy možnost udělení vyššího trestu.
- (5) **Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů: nebezpečné**

pronásledování (tzv. stalking, § 354 trestního zákoníku) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých; účast na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem přimět ji k sebevraždě, kterou skutečně spáchá či se o ni pokusí; porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku) – např. porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 trestního zákoníku), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti; pomluva (§ 184 trestního zákoníku) – např. vytvoření webových stránek, které nepravdivě zesměšňují oběť; šíření pornografie podle § 191 trestního zákoníku (viz sexting); výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dítětem se rozumí osoba mladší 18 let) podle § 192 trestního zákoníku (viz sexting).

Prevence šikany ve škole

Prevence patří na naší škole k hlavní formě boje proti šikaně.

Všichni pedagogičtí pracovníci ve škole se snaží vytvářet bezpečné prostředí důvěry, založené na přátelských vztazích mezi pedagogy a žáky, ale zejména na přátelských vztazích mezi žáky.

Ve škole pracují zkušení odborníci a školní metodik prevence, kteří monitorují a případně rozpoznají i počáteční stadia šikany. Ve škole probíhají aktivity zaměřené na prevenci šikany při výuce i mimo vyučování, zahrnuté ve Školním preventivním programu.

Ve školním řádu je uvedeno, jak se mají žáci při vyučování i mimo ně chovat. Také jsou v něm uvedeny postihy za jeho porušování.

Pozitivně motivujeme úspěchy u „slabších jedinců“, ale také motivujeme „silné jedince“ k pomoci slabším.

Motivujeme rodiče žáků ke spolupráci se školou nejen v oblasti šikany. Snažíme se navodit pocit důvěry, kdy rodič otevřeně komunikuje s pedagogem a je schopen upozornit na rizikové chování u svého dítěte, ale zejména ve vztahu spolužáků k němu.

Všechny projevy šikany okamžitě řeší třídní učitelé spolu se školním metodikem prevence a podle závažnosti jsou ihned oznámeny zákonným zástupcům žáků, případně policii a OSPOD.

V případě řešení případů šikany jsou pedagogové informováni na pedagogické radě nebo na pracovní poradě.

Školní metodik prevence chodí na pravidelná školení a informace z nich předává ostatním pedagogům. V případě potřeby spolupracuje škola při řešení šikany s PPP, SVP, psychiatry, OSPOD a policií.

Preventivní opatření ředitelky školy:

- Ředitelka školy se orientuje v metodice, organizaci a právní problematice šikanování.
- Ředitelka školy dbá na další vzdělávání pedagogů, zejména pracovníka pověřeného řešením šikany (školního metodika prevence) v akreditovaných kurzech k problematice prevence šikany.
- Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky ve škole před vyučováním a o přestávkách, na vytypovaných rizikových místech školy, kde by mohlo docházet k šikanování.

- Žáci, pedagogové i rodiče jsou vždy na začátku školního roku informováni o nebezpečnosti a důsledcích šikany (zpravidla na úvodní třídní schůzce).
- Ředitelka školy dbá na dodržování školního řádu pedagogickými pracovníky, žáky i rodiči.
- Odpovídá za plnění Školního preventivního programu. **Preventivně výchovná činnost se žáky:**
- Za preventivní činnost se žáky zodpovídají učitelé.
- Preventivní činnosti jsou zařazovány pravidelně dle Školního preventivního programu v návaznosti na probírané učivo, nebo aktuálně podle potřeby.
- Žáci jsou vzděláváni, aby věděli, co je a co není šikana a jak postupovat, když se stanou svědky nebo dokonce obětí šikany.
- Pedagogové pracují s třídními kolektivy na rozvoji pozitivních mezilidských vztahů.
- Vyučující se snaží vyvarovat činnostem, které by mohly vyvolat napětí ve třídních kolektivech a následně potřebu uvolnit negativní energii na spolužácích (veřejné vyhlášení výsledků písemných prací, zesměšňování, srovnávání výsledků jednotlivců, zadávat neohlášené písemné práce, zadat několik písemných prací za den, křičet, ironizovat, zastrašovat....)

Prevence v oblasti komunikace:

Velice důležitá je informovanost všech pracovníků školy o rizikovém chování v oblasti šikany. Informování probíhá v těchto liniích:

- Pravidelně na pracovních poradách a pedagogických radách.
- Průběžně ihned při zjištění negativního chování mezi spolužáky, sdělí pedagog tuto skutečnost třídnímu učiteli, školnímu metodikovi prevence a výchovnému poradci. Následuje sledování problémových žáků, aby nedošlo k rozvoji šikany.
- Shrnutí po vyřešení případu šikany školní metodik prevence (výchovný poradce) na pracovní nebo pedagogické radě informuje ostatní kolegy o způsobu a výsledku řešení šikany či případném potrestání viníků.

Primární prevence:

- Spolupráce preventivního týmu s pedagogy.
- Spolupráce metodika prevence a výchovného poradce s třídními učiteli.
- Včasná spolupráce s rodiči.
- Depistáž rizikového chování žáků.
- Plnění Školního preventivního programu.
- Pravidelné sebevzdělávání v dané problematice.
- Předávání informací ze školení.
- Okamžitá pomoc ohroženým žákům.

Sekundární prevence:

- Sekundární prevenci škola předává k řešení odborníkům z PPP, SVP, psychiatrům mimo školní zařízení.

Další důležitá hlediska prevence:

- Kvalitní složení preventivního týmu: Preventivní tým tvoří ředitelka školy, školní metodik prevence a výchovný poradce, třídní učitel.

Poznámka: V naší škole je ředitelka, třídní učitelka a metodik prevence v jedné osobě. Budeme v příštím roce usilovat o změnu – pedagog, který absolvuje specializační studium.

- Vytipování rizikových míst ve škole - nejrizikovější místa ve škole jsou WC, prostor v šatně, místnosti školní družiny (provoz probíhá ve třech místnostech, žáci se různě míchají podle zájmů, potřeby navazovat kontakty s vrstevníky).
- Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávistným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;

- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikany:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad;
- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Základní postup v řešení šikany

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci rizika výskytu šikany.

Školní šikanování má svůj zákonitý vnitřní vývoj.

První stadium se v podstatě odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium kde dochází ke stupňování manipulací, objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese a ostrakizovaný žák slouží pro odreagování napětí skupiny.

Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Následně ale dojde k bodu zlomu.

Čtvrté stadium je, když normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Platí „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium ze šikanování stane skupinovým programem.

- Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany. Viz. Krizový plán a postupy při řešení šikanování.
- Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).
- Pedagogové, především školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (např. školní metodik prevence), by měli zvládnout počáteční šikanu, tj. první, druhé a někdy i třetí stadium, kdy ještě nalezneme vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně, a kdy ještě ubližování slabším není řízeno jádrem agresorů. V případech potřeby se škola obrací na externí odborníky.
- Při vyšetřování a řešení pokročilé šikany se škola obrátí na externí odborníky na šikanu, kteří jsou vybaveni pro řešení třetího, ale i čtvrtého a pátého stadia.
- Jeden typ pokročilé šikany – výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynč, je výjimkou. Zde nelze čekat na odborníka, oběti hrozí těžké poškození zdraví, kromě toho později to již nelze vyšetřit. Z tohoto hlediska musí mít každá škola krizový plán obsahující předem promyšlené kroky, role a úkoly členů týmu.
- Při řešení by měl být kladen akcent na to, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn. Je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.
- Po celou dobu řešení škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí a ukazuje, že je toto téma považováno za vážné.

- Součástí řešení pak musí být vždy nastavení ozdravných mechanismů pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu). Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina).
- Doporučuje se dále pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.
- Škola eviduje projevy šikany a dále reviduje preventivní postupy, bezpečnostní a krizové plány a nastaví taková opatření, aby bránila návratu rizikového chování.

Školní program proti šikanování

Zmapování situace

Škola má vypracovaný program proti šikanování, který vyplývá z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j.: MŠMT-21149/2016 a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, čj. 21291/2010-28 ve znění pozdějších úprav. S tímto programem byli seznámeni všichni pedagogové. Aktuální stav žákovských kolektivů byl zjištěn individuálními rozhovory s třídními učiteli. V současné době se nevyskytuje žádný náznak, který by poukazoval na počátek nebo průběh šikany ve třídách.

Motivování pedagogů pro změnu

Všichni pedagogové školy si uvědomují závažnost a nebezpečí šikany. Vědí, že šikanu je nezbytné řešit v počátečním stadiu s maximálním ohledem na oběti. Také si uvědomují, že se i oni mohou stát objektem šikany. Nejúčinnější motivací je touha pedagogů pracovat v klidném a podnětném prostředí nejen pro žáky, ale i zaměstnance školy.

Užší realizační tým

Preventivní tým tvoří ředitelka školy/výchovná poradkyně, školní metodička prevence.

Primární prevence ve výuce

Do výuky téměř ve všech předmětech, zejména český jazyk, výchova ke zdraví, člověk a jeho svět jsou zařazována témata týkající se prevence šikany. Prevence vychází z dlouhodobých cílů stanovených v ŠPP.

6. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech

V tomto školním roce by naše škola chtěla využít nabídky programů PPP Ústí nad Orlicí, která by mohla provádět akreditované preventivní programy pro naše žáky na aktuální témata týkající se rizikového chování žáků. Veškeré akce jsou součástí ŠPP.

7. Ochranný režim (školní řád, dohledy učitelů)

Škola má vypracovaný podrobný školní řád, ve kterém jsou ukotvena základní práva a povinnosti žáků i jejich zákonných zástupců ve škole a podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů s pedagogickými pracovníky. Dále chování žáků před vyučováním a o přestávkách na chodbách, hrubé porušení zásad

chování žáků, povinnosti služeb ve třídě. Následně také provoz, podmínky zacházení s majetkem školy, vnitřní režim školy, podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany žáků před rizikovým chováním a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí. Vždy na začátku školního roku jsou žáci školy i jejich zákonní zástupci seznámeni se školním řádem. Nedílnou součástí školního řádu jsou i pravidla pro hodnocení a klasifikaci žáků, výchovná opatření, souhlas se zpracováním a evidencí osobních údajů. Školní řád je také k dispozici na webových stránkách školy.

8. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou o nebezpečí šikany a postupech řešení šikany seznámeni na začátku školního roku při třídních schůzkách. Rodiče aktérů šikany (oběti i agresori) jsou pozváni do školy na výchovnou komisi (výchovné jednání) k řešení vzniklé situace. V případě výskytu závažné formy šikany jsou rodiče ostatních žáků pozváni na mimořádnou třídní schůzku. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikany, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědná ředitelka školy, která deleguje pravomoci v rámci preventivního týmu. Při šetření spolupracuje preventivní tým s ostatními pedagogy školy, s rodinou oběti i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogové na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací (zákon o ochraně osobních údajů č.101/2000 Sb.) Důležité je předem informovat rodiče, jak mají postupovat v případě, když se dozvědí o šikany. Školními problémy se zabývá též školská rada.

9. Školní poradenské služby

Ve škole pracuje školní metodik prevence a výchovná poradkyně, kteří jsou k dispozici žákům, pedagogům i rodičům při řešení všech podnětů z jejich strany. O každém jednání se provádí zápis do Deníku metodika prevence. Z každého výchovného jednání a výchovné komise se zákonnými zástupci žáka také se provede zápis, který se archivuje.

V případě šetření šikany jsou rodiče aktérů pozváni na výchovnou komisi:

První fáze:

Na výchovnou komisi je pozván agresor spolu s rodiči, vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem a metodikem prevence.

Nástin struktury výchovné komise:

- Přivítání a představení aktérů jednání.
- Seznámení s programem jednání (důvod, proč byla komise svolána).
- Stanovisko školy k problému.
- Vyjádření zákonných zástupců.
- Možná navrhovaná opatření ze strany zák. zástupců (možnosti řešení pro nápravu chování u svého dítěte - agresora, aby se situace zlepšila a již neopakovala, možnost spolupráce se školou).
- Seznámení rodičů s konkrétními možnostmi řešení, které navrhuje škola.
- Stanovit časový horizont (z hlediska nápravy chování agresora).
- Upozornit rodiče na další výchovná opatření, pokud by nedošlo k nápravě!

Zpětná vazba:

- Kontrola podle stanoveného časového horizontu (zda se situace zlepšila). Zákonní zástupci žáků musí být na jednání pozváni písemně (i zápisem do ŽK) a mezi jednotlivými jednáními se zák. zástupci by měla být časová prodleva. Z jednání bude proveden zápis s obsahem jednání, podpisy všech zúčastněných a souhlasem zákonného zástupce, že byl s celou záležitostí seznámen a s navrhovaným řešením souhlasí.

Druhá fáze:

Na výchovné jednání je pozvána oběť s rodiči, vedením školy, třídním učitelem, výchovným poradcem a školním metodikem prevence.

Nástin struktury výchovného jednání:

- Schůzka je zorganizována v jiném dni, než je den jednání s rodiči agresora. Rodiče se ve škole nesmějí potkat!
- Zákonní zástupci jsou informováni o průběhu řešení situace, a jaká opatření byla přijata k nápravě.
- Časový horizont pro sledování situace.
- Spolupráce a ochrana oběti.
- Zákonní zástupci oběti dostanou kontakt na školské poradenské zařízení - PPP, SVP, psychiatra.

Třetí fáze:

Práce s celou třídou

O řešení situace a závěrech jsou informováni spolužáci preventivním týmem. Zároveň jsou informováni o nastavení pravidel, která budou dodržovat všichni ve třídě.

- Školní metodik prevence a třídní učitel informují ostatní pedagogy o řešení případu.
- Postiženou třídu je třeba sledovat.
- Ozdravění třídy je dlouhodobý proces.
- V případě, že se šikanu nepodaří zastavit, je nutné povolat odborníky.
- Práce se třídou v oblasti prevence
- Rozvíjení kamarádských vztahů a bezpečné klima.
- Zajištění součinnosti a koordinace informačních toků.
- Opatření – využijí se opatření ze školního řádu, klasifikační řád.

Strategie vyšetřování

- Zajištění bezpečí oběti, případně informátora.
- Zvýšení dozoru pedagogů na rizikových místech školy.
- Ochránit a zabránit prozrazení informátora.
- Rozhovor s informátorem, s obětí.

- Dokumentace poskytnutých prvotních údajů, důkazů.
- Kontaktování odborníka na vyšetřování šikany, policie (podle závažnosti šikany).
- Poskytnutí dosavadních dostupných informací přizvaným odborníkům.
- Zajištění vyšetřovací místnosti.

Ukončení vyšetřování – nápravná opatření

- Výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitelky školy)
- Snížení známky z chování
- Ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně dobrovolný pobyt v diagnostickém ústavu
- Ředitelka školy podá podnět OSPOD k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- Škola umožní agresorovi individuální výchovný plán
- Zajištění ochrany oběti a informátora (pravidelná setkání, odborná péče).
- Oznámení o potrestání agresorů před celou třídou - vyjádření stanoviska vedení školy.
- Léčba skupiny - v případě potřeby zajistit intervenční program ve spolupráci s odborníky
- Doporučuje se dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí)

10. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Při předcházení případů šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, výchovného poradce a školního metodika prevence s dalšími institucemi o orgány:

- v resortu školství - PPP, SVP, SPC
- v resortu zdravotnictví - pediatři, odborní lékaři, dětský psycholog, psychiatr, odborná poradenská a terapeutická péče
- v resortu sociální péče - OSPOD, oddělení sociální prevence - kurátoři, nestátní neziskové organizace (NNO) specializujícími se na prevenci a řešení šikany
- v resortu represe – Policie ČR

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, ředitelka školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Ředitelka školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí ředitelka školy spolupráci s orgány ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

11. Vztahy se školami v okolí

V případě potřeby může ředitelka školy vyzvat ke spolupráci ředitele dané školy při řešení šikany.

Krizový plán školy

Vypracovala:

Mgr. Hana Bezrouková
školní metodik prevence

Schválila:

Mgr. Světlana Vacková
ředitelka školy

V Dřítči 30. 8. 2022

Krizový plán školy je dokument, ve kterém je návod postupu při řešení krizových situací ve škole. Je součástí školního preventivního programu a je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, (č.j. MŠMT-21291/2010-28)
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, (č.j. MŠMT-14423/99-22)
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, (č.j. MŠMT-11696/2004-24)
- Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních, (č.j. MŠMT-16227/96-22)

Použité zkratky:

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

ŘŠ – ředitelka školy

ŠMP – školní metodik prevence

VP – výchovná poradkyně

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

OPL – omamné a psychotropní látky

ŠPT – školní preventivní tým

VK – Výchovná komise

Kontakty:

PPP Pardubice, tel. 466 410 327

Mgr. Světlana Vacková, 606 631 763

Mgr. Hana Bezrouková,

hana.bezroukova@zsdritec.cz

Mgr. Hana Procházková 723 850 830

Vedoucí oddělení: Bc. Dana Hnízdová

telefon: +420 466 859 632 **e-mail:** dana.hnizdova@mmp.cz

www.laxus.cz

linka pro pomoc učitelům 841 220 220

linka bezpečí (pro děti a mládež) 116 111

A. KRIZOVÉ SITUACE

1. Mimořádná událost zajištění objektu školy, školského zařízení z hlediska bezpečnosti zaměstnanců a žáků

Ke vstupu do budovy je využíván pouze hlavní vchod, který je po dobu vyučování uzavřen. Vchod je opatřen zvonkem s kamerou a cizí osoba je při příchodu identifikována provozním zaměstnancem školy, který po ní vyžaduje informace o důvodu návštěvy. Další vchod je řádně zajištěn proti vstupu neoprávněných osob, zároveň je však bez omezení použitelný v případě nutnosti úniku – únikový východ. Další únikový východ vede ze šatny oddělení MŠ II. Velké skleněné plochy v MŠ II a v ŠD jsou protipožární. Protipožární je i výtah. Mimořádná událost může vzniknout činností uvnitř organizace nebo může být oznámena z vnějších zdrojů.

Interní událost

V případě vzniku jakékoli mimořádné události (zpravidla požár, výbuch, úraz, vniknutí nepovolané osoby apod.) je zaměstnanec, který ji zjistí, povinen bez zbytečného odkladu toto oznámit ředitelce organizace nebo nejvýše postavenému zaměstnanci, který je přítomen.

Externí událost

V případě přijetí informace z vnějšího zdroje je povinnost osoby zprávu předat oprávněné osobě. Příjem takových zpráv je zpravidla telefonicky, písemně či e-mailem. Pokud se jedná o zprávu anonymní, provede osoba, která ji vyslechla či přečetla, bez zbytečného odkladu přenos informace vedoucím zaměstnanci. Současně se o příjmu takové zprávy provede písemný záznam s údaji, kdy byla přijata, kdo ji podával, v kolik hodin byla přijata a tento záznam bude uchován pro další řízení. Záznam se provede na jakýkoli papír, není předepsán žádný tiskopis. Jde pouze o záznam o přijetí, aby v pozdějším řízení nedocházelo ke zveličování apod. Ředitelka nebo nejvýše postavený zaměstnanec na základě vlastního uvážení informuje složky IZS a řídí se jejich pokyny. Ředitelka přijme okamžité rozhodnutí a prostřednictvím technických prostředků, nebo jiným způsobem, sdělí vzniklou situaci dalším zaměstnancům a osobám zdržujícím se v objektu a je-li nutné, nařídí evakuaci objektu. Evakuace se vyhlásí voláním na chodbách pověřenými osobami popřípadě mobilními telefony.

Obsahem hlášení nadřízenému orgánu je především:

Datum, hodina, místo vzniku mimořádné události, dále: druh, charakter vzniklé mimořádné události, dosud zjištěné následky mimořádné události, počty zraněných, mrtvých či pohřešovaných dětí a zaměstnanců a potřebná již přijatá opatření

Evakuace osob při vzniku mimořádné události

Vlastní evakuace se řídí pokyny Krizového plánu školy a Požárního evakuačního plánu, popřípadě dle jiné interní a zveřejněné informace. Evakuované osoby se shromažďují na místě určeném v požárním evakuačním plánu. Pokud by došlo k ohrožení vodou apod., budou osoby shromážděny na místě, kde

se nepředpokládá dosah vody. Záchrané práce při vzniku mimořádné události. Vzhledem k tomu, že jsme školským zařízením, je prvotním úkolem zajistit bezpečnost žáků, popřípadě osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace. Z tohoto důvodu není ze strany zaměstnanců prováděn žádný úkon směřujících k záchranným pracím. Vše směřuje k evakuaci a zajištění bezpečnosti svěřených osob. Je-li to možné, provádí dospělá osoba prvotní zásah, to ale za předpokladu, že nemá v péči svěřené osoby, nebo tyto nepředala jinému zaměstnanci, který evakuaci dokončí a doprovodí skupinu na místo určené ke shromáždění. Vlastní organizaci záchranných prací organizačně zajišťuje ředitel školy, který spolupracuje s jednotkami IZS.

Příprava k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádné události

Zaměstnanci jsou seznamováni s pokyny pro chování při mimořádných událostech. Tyto informace jsou součástí pravidelného školení o BOZP a PO. Žákům jsou informace předávány průběžně v rámci výuky a sledování aktuálních událostí. Tématiku zařazují vyučující do jednotlivých předmětů učebního plánu, využívají tělovýchovné vycházky a různá cvičení.

Možné případy mimořádných událostí

1. Vniknutí cizí osoby či osob do areálu školy

Ke vstupu do budovy je využíván pouze hlavní vchod. Neoprávněnému vniknutí do objektu školy je předcházeno kontrolou každé cizí osoby provozním zaměstnancem školy. Provozní zaměstnanec identifikuje cizí osobu a vyžaduje po ní informace o důvodu návštěvy. Vstup do školní budovy je povolen výhradně zaměstnancům, žákům školy, jejich zákonným zástupcům a osobám pověřeným pro přivádění a vyzvedávání dětí. Cizím osobám je vstup do školy umožněn pouze za trvalého doprovodu zaměstnance školy a po ohlášení účelu návštěvy a jména navštívené osoby. V případě, že zaměstnanec školy upozorní zákonný zástupce nebo jím pověřená osoba pro přivádění a vyzvedávání dětí na přítomnost cizí osoby v prostorách školy, zjistí zaměstnanec důvod vstupu této osoby a ihned zabezpečí trvalý doprovod této osoby až do odchodu ze školy. Všichni zaměstnanci jsou povinni při vstupu do budovy a při jejím opouštění se přesvědčit, zda jsou dveře vchodu řádně uzavřeny.

Způsob zabezpečení školy:

a) kontrola hlavního vchodu provozním zaměstnancem školy

b) uplatnění dohledu nad žáky dle rozpisu

c) uzavřené dveře dalšího vstupu do školy

d) zaměstnanci školy mají zakázáno vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoli cizí osobu. Tuto musí zastavit, zjistit důvod její návštěvy a informovat nadřízenou osobu.

e) na začátku i v průběhu školního roku jsou všichni žáci opakovaně poučeni o pravidlech BOZP, včetně zákazu vpouštět do objektu společně s nimi jakoukoli cizí osobu a o způsobu, jak se zachovat.

f) pokud dojde i přesto k vniknutí cizí osoby či osob a je důvod domnívat se, že jsou tyto osoby nebezpečné, pak je zaměstnanec, který toto zjistí, povinen neprodleně uvědomit Policii ČR a poté

neprodleně oznámit tuto skutečnost nadřízenému zaměstnanci – řediteli školy, event. osobě, která je pověřena jeho zastupováním. Poté musí vyčkat příjezdu hlídky a zpřístupnit objekt prohlídce.

Aktivní útočník

Aktivním útočníkem se označuje osoba, která z různých důvodů má potřebu ublížit lidem ve svém okolí. Jeho útok přichází nečekaně a je většinou velmi brutální.

Poznatky a zkušenosti získané z dosud známých útoků:

- Akce je naplánovaná
- Cílem je zabít nebo zranit co nejvíce lidí v krátkém čase
- Místem útoku bývá prostor s velkou hustotou lidí
- Výběr obětí je náhodný
- Různí útočníci volí různé druhy zbraní
- Útok trvá cca 15min.
- Útočník se obvykle nechce dostat do střetu s policií

Reakce v případě útoku

- Uteč! Dostaň se z dosahu útočníka, je nutné myslet na ochranu zdraví a života
- Zamkni se! (zabarikáduj, znemožni nebo zkomplikuj vstup)
- Vypni techniku v učebně (PC, dataprojektory) ticho je důležité
- Zapni tichý režim mobilů (přístroj nevypínej)
- Varuj ostatní (mobil rozhlas)
- Volej tísňovou linku 158, oznam kde jsi a co se děje
- Zkus zklidnit ostatní v místnosti
- Nereaguj na osoby za dveřmi (možná lest)
- Vyčkej příchodu policie, dbej jejich pokynů, nepleť se do cesty
- Braň se – v případě, že jsi učinil všechny výše popsané kroky a útočník se k tobě přesto dostal – udělej vše pro svou ochranu

2. Teroristický čin – anonymní oznámení o uložení bomby

Pokud bude oznámení o uložení bomby sděleno formou telefonátu, je třeba zapsat znění o umístění a druhu výbušniny. Pokud bude oznámení o uložení bomby sděleno formou písemnosti či elektronickou formou, písemnost uschováme k dalšímu šetření.

Postup:

- nahlásit událost na linku IZS 112 nebo HZS – 150 nebo Policie ČR – 158
- pokud je bomba v prostorách školy, kde se pohybují osoby, dochází k okamžité evakuaci - evakuace bude provedena stejným způsobem jako při požáru – požární evakuační plán
- podezřelého předmětu se nedotýkat
- dodržovat pokyny bezpečnostních složek

3. Teroristický čin – obdržení podezřelé zásilky

Jak poznat podezřelou zásilku:

- neočekávaná zásilka od neznámého odesilatele
- výhružný text na zásilce
- zapáchající zásilka
- zásilka, u které po otevření zjistíme, že obsahuje prášek nebo podezřelý předmět

Postup:

- s podezřelou zásilkou netřepat ani nevyprazdňovat její obsah
- opustit místnost, umýt se vodou a mýdlem a událost ohlásit na linku HZS – 150 nebo na linku policie ČR – 158
- před zavoláním na tísňovou linku, je třeba zvážit skutečnosti, které vedou k názoru, že se jedná o podezřelou zásilku.

4. Únik nebezpečných látek při dopravní nehodě nebo technických havárií

Každý zaměstnanec, který zpozoruje havárii s únikem nebezpečných látek, je povinen neprodleně nahlásit toto zjištění na ohlašovně, pověřenému zaměstnanci, nebo na linku HZS 150. Pokud havárii s únikem nebezpečných látek zpozoruje žák, nahlásí událost nejbližšímu zaměstnanci školy, který zajistí ohlášení na ohlašovně nebo řediteli školy nebo na linku HZS – 150.

Hlavní zásady:

- nepřibližovat se k místu havárie
- provést ukrytí dle pokynů
- uzavřít a utěsnit dveře, okna a jiné otvory
- vypnout ventilaci
- sledovat informace v rozhlase, televizi a místním rozhlase
- budovu školy opustit jen na pokyn

V případě radiační havárie navíc:

- Připravit si prostředky improvizované ochrany - ochrana dýchacích cest – vodou navlhčené roušky (kapesník, ručník apod.), ochrana hlavy – čepice, klobouk, šála tak, aby vlasy byly úplně zakryty a zvolená pokrývka chránila též čelo, uši a krk, povrch těla chránit kombinézou, kalhotami, pláštěm nebo pláštěnkou, ochrana rukou – rukavicemi, igelitovým sáčkem, nebo omotat kusem látky, nohy chránit vysokými botami
- Připravit si evakuační zavazadlo
- Jodové přípravky (tablety) a prostředky individuální ochrany převzít a použít až na základě veřejné výzvy.

5. Sesuvy půdy, atmosférické poruchy, zemětřesení

Hlavní zásady:

- sledovat aktuální informace o počasí
- zjistit rozsah havárie
- poskytnutí 1. pomoci
- evakuace z ohroženého místa, dodržovat pokyny záchranářů.

2. Užívání tabákových výrobků

Ve všech vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit.

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále postupuje dle školního řádu školy – o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (odkud, od koho má tabákový výrobek).
- Je informován ŠMP (ten založí záznam do své agendy).
- Třídní učitel nebo ŠMP informuje zákonného zástupce žáka a vedení školy.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola OSPOD.
- Z konzumace tabákových výrobků je ve škole potřeba vyvodit sankce dle platného školního řádu.

3. Nález a požití alkoholu

- Pokud je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných je okamžitě nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka posoudí pedagogický pracovník, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a zavolá lékařskou službu první pomoci.
- Pedagogický pracovník informuje zákonného zástupce žáka.
- Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže je zákonný zástupce nedostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.

- Třídní učitel nebo ŠMP sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (odkud, od koho má alkohol), toto založí ŠMP do své agendy a informuje vedení školy.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k OSPOD.
- V případě žákova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce dle platného školního řádu. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- Stejný postup platí i v případě, kdy pedagogický pracovník zjistí, že žák přišel do školy pod vlivem alkoholu a kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

A. Pokud pracovník školy nalezne v prostorách školy alkohol, postupuje takto:

- Tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- O nález okamžitě uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- Je zaznamenán stručný záznam o události.

B. Pokud pracovník školy zadrží alkohol u některého žáka, postupuje takto:

- Zabavenou tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález okamžitě uvědomí vedení školy.
- Je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen (datum, místo, čas nálezů a jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo ten, který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen VP, ŘŠ nebo ŠMP. Zápis záznamu založí ŠMP do své agendy.
- Je informován zákonný zástupce žáka, v případě opakovaného nálezů u téhož žáka, je informován i OSPOD.
- V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přívolanému lékaři.

4. Jiné omamné a psychotropní látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace OPL, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek. Škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Dále stanovuje sankce za porušení zákazu ve školním řádu. Porušení bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení

omamných a psychotropních látek a jedů podle §187 a §188 a spáchání nebo dokončení takového trestního činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Konzumace OPL ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, vyrozumí pedagogický pracovník vedení školy.
- Škola informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od OSPOD vyžadovat pomoc.
- Škola splní oznamovací povinnost k OSPOD. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- V případě zájmu žákova nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce dle platného školního řádu. Je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.

Distribuce OPL ve škole

Distribuce OPL je v ČR považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující. Přechovávání OPL je vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buďto jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanoven školním řádem.

A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za OPL, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- Okamžitě informují vedení školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas, místo nálezů a obálku přelepí. Přelepení opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- Vedení školy vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- Okamžitě informují vedení školy.
- O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena (datum, místo, čas nálezů a jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena, nebo který látku odevzdal. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ŘŠ, jeho zástupce, popřípadě ŠMP.
- O nálezů látky je informována Policie ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- Škola informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předá škola látku zajištěnou výše uvedeným způsobem přivolanému lékaři (možnost usnadnění léčby, neboť u řady jedů jsou známy protijedy). Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Pracovník školy, který má toto podezření okamžitě informuje ředitelku školy, popřípadě jejího zástupce. Pokud nejsou přítomni, informuje ŠMP.
- Vedení školy informuje Policii ČR, zkonzultují s ní další postup.
- Škola informuje zákonného zástupce žáka.
- Žák je izolován od ostatních do příjezdu Policie ČR, je nutné ho mít neustále pod dohledem. U žáka se za žádných okolností neprovádí osobní prohlídka, ani prohlídka jeho věcí.
- Po příjezdu Policie ČR se postupuje škola dle jejich instrukcí.

5. Krádeže, vandalismus

Krádeže a ničení majetku školy jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se setkáváme ve školním prostředí.

Postup při nahlášení krádeže žákem:

- Pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Věc ohlásit na Policii ČR nebo poučit zákonného zástupce poškozeného žáka, že má tuto možnost.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc na OSPOD (je-li pachatel mladší 18 let) a současně předat věc orgánům činným v trestním řízení.

Postup při vzniku škody (vandalismus):

Každý je zodpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

- Vznikne-li škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- O vzniklé škodě je informován ŘŠ.
- V případě, že škola viníka zná, může na něm (respektive jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu školy, může škola náhradu vymáhat soudní cestou.

6. Šikana

Postup řešení šikany – viz. Školní program proti šikaně a Krizový plán proti šikaně

7. Šikana učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy.

A. Šikana ze strany žáků

1. Pedagog v pozici oběti šikany, či pedagog, který je takovéto situace svědkem vyhledá okamžitě pomoc.

Obrací se na:

- ředitele školy (ŘŠ)
- metodika prevence (ŠMP)

- výchovného poradce (VP)
 - jiného pedagogického pracovníka
2. O vzniklé situaci je informován ŘŠ.
 3. Pokud se jedná o situaci ohrožující zdraví, či bezpečí pracovníka, ŘŠ přivolá Policii ČR, zajistí pomoc externího specialisty.
 4. Školní preventivní tým zajistí další šetření
 - rozhovor s obětí
 - rozhovor se svědky
 - rozhovor s agresorem / či skupinou agresorů – je zajištěno, že se nemohou domlouvat na společné výpovědi, nikdy nedochází ke konfrontaci
 - z rozhovoru se provádí zápis
 - pokud není ŘŠ vyšetřování přítomen, je o výsledcích okamžitě informován.
 5. ŘŠ informuje zákonné zástupce agresorů o vzniklé situaci a pozve je do školy k pohovoru s výchovnou komisí
 6. Výchovná komise projedná se zákonnými zástupci žáka další postup
 7. Provede se zápis z jednání VK – podepíše jej všichni přítomní.
 8. ŘŠ udělí agresorovi/agresorům výchovné opatření v souladu se školním řádem.
 9. ŘŠ informuje Policii ČR či OSPOD, pokud došlo k závažnějšímu případu šikanování.
 10. ŠMP a třídní učitel zajistí následnou práci s třídním kolektivem.
 11. ŘŠ nabídne pedagogovi odbornou pomoc a podporu.

B. Šikana učitele ze strany vedení (nejčastěji jako bossing), kolegů (nejčastěji jako mobbing), podřízených kolegů (nejčastěji jako staffing), nebo šikana ze strany zákonných zástupců postrádá aspekt rizikového chování žáků.

Tyto formy šikany patří do pracovněprávní problematiky a postupy řešení vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník.

8. Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako zneužití informačních komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Postup:

- při zjištění kyberšikany je informován ŘŠ a ŠMP
- zajistí se ochrana oběti
- zajistí se dostupné důkazy
- vyšetření vzniklé situace, v případě potřeby zajistit pomoc a podporu externího pracovníka (Policie ČR, Městská policie, krajský metodik prevence aj.)
- informování rodičů oběti i agresora
- potrestání viníků dle platného školního řádu
- práce s třídním kolektivem, prevence další budoucí kyberšikany

9. Záškoláctví

Žáci jsou povinni řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat (§ 22 zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon). Rodiče jsou na začátku každého školního roku informováni o způsobu uvolňování a omlouvání žáků (MŠMT č. j. 10194/2002-14, Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví). U prokázaného záškoláctví je nutné žáka bezprostředně postihnout a ihned prokazatelným způsobem vyznat zákonného zástupce žáka. V rámci prevence a ochrany před sociálně patologickými jevy škola též postupuje dle platných předpisů a směrnic a učiní další nezbytná opatření včetně zaslání hlášení příslušným úřadům. Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona. Záškoláctví je nejvýraznější formou odporu dítěte ke škole. Školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo může požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán.

Doporučené postupy:

- Žák je povinen účastnit se vzdělávání podle rozvrhu vyučování. Nepřítomnost ve škole může být omluvena jen pro nemoc nebo z vážných rodinných důvodů. Důvod nepřítomnosti žáka ve škole je zákonný zástupce povinen oznámit třídnímu učiteli nejpozději do tří dnů od začátku nepřítomnosti žáka.
- Uvolnění z jedné vyučovací hodiny v odůvodněných případech poskytuje příslušný vyučující.
- Zákonný zástupce zapisuje žádost o toto uvolnění výhradně do žákovské knížky.
- V jednotlivých odůvodněných případech může škola požadovat lékařské potvrzení nebo jiný doklad o příčině žákovy nepřítomnosti ve škole. Neomluvená absence včetně svévolného opuštění školního areálu v době vyučování je kvalifikována jako porušení Školního řádu.
- Žák navštěvuje lékaře v době vyučování jen v nejnnutnějším případě.

10. Nošení zbraní a předmětů ohrožujících zdraví, zajištění předmětů

Je zakázáno nosit do školy a používat věci nebezpečné pro zdraví a život svůj a ostatních osob (obušky, hvězdice, tyče, struny, střelné zbraně, výbušniny, třaskaviny, petardy, zápalky a zapalovače, pornografický materiál, chemikálie...)

Postup v případě zjištění vnesení nebezpečných předmětů žákem do objektu školy:

- Informovat ŘŠ/VP/ŠMP
- Zajistit nebezpečnou věc
- Okamžitě informovat zákonné zástupce žáka a vyzvat ho ke školní návštěvě, kde mu bude věc předána

11. Útok na učitele

Doporučený postup:

- nedohadovat se, snížit hlas do klidnější polohy, mluvit spisovně, jasně a snažit se hovor ukončit nějak neutrálně. „Nechme to být, možná jsem to přesně nepochopil.“ „Dobře, máme toho asi dneska všichni dost...“ „Jestli jsem tě naštvál, tak promiň.“
- uklidnit agresora (nezáleží na tom, kdo je v právu), podpora zbytku třídy, udržet třídu na své straně
- • rozhodně nepomáhá hádání se s útočníkem.

Asistence u rvačky

Doporučený postup:

- zasahovat rozumně až ve chvíli, kdy se účastníci trochu unaví
- moc se do toho neplést, hádky a pokřiky patří k věci.
- během vyšetřování být věcní. Bývají-li odpovědi na otázku PROČ ve smyslu: „Já mu řekl a on mi na to řekl...., Řekl o mojí mámě...., Von si začal....“ apod., a nezdá se, že by šlo o následky dlouhodobé systematické agrese, nechte to být.
- Omezte se na stručné vysvětlení, že problémy se dají řešit i jinak.
- Soustředte se hlavně na případná zranění a jejich ošetření.
- O události proveďte zápis.

12. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

- Extremismus – porušování či zneuznávání základních etických, právních a jiných společenských standardů, zejména ve spojení s verbální nebo fyzikou agresivitou, násilím nebo hrozbou násilí. Je motivován zejména rasovou, národnostní, náboženskou či sociální nenávisť.

- Rasismus dělí společenské skupiny podle rasového klíče.
- Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojmány a v krajních případech může vést k jejich poškozování.
- Antisemitské jednání poškozují objekt židovského charakteru.

Mezi rizikové chování žáků patří:

- verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení anebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu
- agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky
- zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu

Doporučené postupy:

- Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
- V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabídneme jim spolupráci.
- V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).
- Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskuzi se žáky.

Kontakty, informace:

- Člověk v tísni o. s. – <http://clovekvtsni.cz>
- Romea – <http://www.romea.cz>
- Drom – <http://www.drom.cz>
- kontakt v případě rasistických střetů ve škole vyvolaných jednáním romských žáků <http://www-selty-cu/www/index.php>

13. Sebepoškozování, poruchy příjmu potravy

Jedná se o komplexní autoagresivní chování, které lze nejlépe chápat jako nezralou odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody. Za patologické sebepoškozování se obecně nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované (např. piercing a tetování), či začlenění do skupiny vrstevníků nebo demonstrace vlastní hodnoty mezi nimi (snaha být „cool“ a „in“).

Mezi způsoby sebepoškozování patří: řezání, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, kousání, údery, nárazy, tahání vlasů a kůže. Nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna.

Z psychologického hlediska lidé, kteří se poškozují, často:

- trpí chronickou úzkostí
- mají sklon k podrážděnosti
- sami sebe nemají rádi, sami sebe znehodnocují
- mívají intenzivní agresivní pocity, které výrazně odsuzují a často potlačují nebo obracejí proti sobě
- mívají sklon jednat v souladu se svou momentální náladou
- bývají depresivní a mívají sebevražedné a sebe destruktivní sklony
- cítí se slabí, bezmocní

Doporučené postupy:

- V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života škola kontaktuje psychiatrické oddělení či kliniku spádové nemocnice i nedobrovolně – cílem je zabránit vážnému poškození zdraví žáka!
- Pokud žák není aktuálně ohrožen závažným sebezraněním, jsou osloveni zákonní zástupci žáka a jsou jim předány kontakty na dostupné psychiatrické či psychologické ambulance či krizová centra, která mohou dále pomoci situaci řešit. Je třeba snažit se navázat systematickou dlouhodobou spolupráci mezi rodinou a školou.
- V případě poruch příjmu potravy je vhodné vyrozumět nejen rodiče, ale také pediatra, a to vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků). Rodiče je vhodné informovat, i když dítě nechodí do školní jídelny.
- Dítě a rodinu je třeba motivovat k návštěvě specialisty (psychiatrické a psychologické ambulance, krizová centra, linky důvěry).
- Jsou stanoveny jasné hranice a pravidla chování žáka na půdě školy.

14. Netolismus

Jedná se o závislost na tzv. virtuálních drogách.

Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry
- sociální sítě
- internetové služby (např. různé formy chatu)
- virální videa
- mobilní telefony
- televize aj.

Doporučené postupy:

Základem prevence je kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování.

Určitými znaky může být např.:

- narušení vztahů
- zhoršení prospěchu (žákovi nezbyvá čas na učení) • únava (hraje dlouho do noci) • ztráta kamarádů (vyměnění je za virtuální)
- nervozita
- náhlé změny v chování
- zvýšení agresivity (spojené především s nemožností být on-line)

Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení a podpora žáka při řešení obtížných situací (pedagogicko-psychologické poradny, středisko výchovné péče, nestátní organizace zabývající se prevencí netolismu). Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje. Zásadní pro možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodiči /zákonnými zástupci dítěte. Je možné spolupracovat také s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, odbornými zdravotnickými zařízeními či nestátními organizacemi orientovanými na danou problematiku.

15. Příslušnost žáků k subkulturám

Subkultury jsou přirozenou součástí života dospívajících, inklinace k nim se začíná výrazně projevovat od cca 13. roku života. Umožňuje dospívajícímu především odpoutat se od pasivního následování hodnot rodičů a autorit, vytváří předpoklad pro budoucí tvorbu vlastní identity a představuje první krok v rámci nacházení vlastní svébytnosti. Navíc pocit blízkosti s ostatními dává jedinci jistotu, že nebude sám. Negativním dopadem může být osvojení si některých forem rizikového chování, nejčastěji různé formy závislostního jednání (konzumace nejrůznějších drog či ulpívání na jednom typu činnosti).

Rozlišujeme 2 různé formy příslušnosti k subkulturám:

- zástupné ztotožnění – zpravidla dočasná příslušnost k dané skupině, naivní ztotožnění se s hodnotami,
- pravé ztotožnění – relativně stálá příslušnost, častá je aktivní angažovanost v realizaci společných akcí apod.

Doporučené postupy:

- Samotná příslušnost k subkultuře ještě nic neznamená, nenese automaticky nebezpečí výskytu rizikového chování.
- a) Nenechte se zmást vzhledem!

- b) Snažte se akceptovat příslušnost žáka k subkultuře jako jeho vývojovou potřebu, nezesměšňujte jej, nekomentujte to, co lze z pohledu dospělého jedince považovat za nevhodné či směšné.
- c) Kritizujte chování, nikoliv subkulturu: případnou kritiku směřujte na daného jedince a jeho chování.
 - Snažte se o dané subkultuře něco dozvědět.
 - Možná rizika dané subkultury berete jako možnost, ne jako jistotu.

Cílem řešení by mělo být oddělit příslušnost k subkultuře a projevy rizikového chování. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má takovéto podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

16. Příslušnost žáků k novým náboženským hnutím – sekty

Pojem „sekta“ – pod tímto pojmem rozumíme v kontextu primární prevence rizikového chování určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Pro sekty jsou charakteristické tyto rysy:

- izolovanost, relativní uzavřenost
- posilování pocitu výlučnosti
- udržování nonkonformního opozičního postavení
- touha po zbudování ideálního společenství
- zdůrazňování etických rozměrů náboženského života
- autoritativní systém řízení
- existence jednotného a vysvětlujícího univerzálního klíče
- eklekticismus (myšlení, kdy se jedinec nedrží hotových systémů, vzorů, ale vybírá si z nich jen ty prvky, které se mu zdají být nejlepší).

Doporučené postupy:

U každého podezření na výskyt osob ovlivněných novými náboženskými směry ve škole by měly být informovány tyto osoby:

- ředitel školy
- rodiče / zákonný zástupce ovlivněného žáka
- třídní učitel V odůvodněných případech je dále možné kontaktovat školního psychologa, metodika prevence, výchovného poradce, OSPOD či Policii České republiky.

Základní pravidla primární prevence

- Vždy naslouchat svým žákům, mít přehled o tom, jaké jsou mezi nimi aktuální informace.

- Nikdy striktně nekázat a neodsuzovat.
- Vyhýbat se tabuizaci některých témat – mluvit se dá i o satanismu, jde jen o to, jak.
- Poskytovat co nejobjektivnější informace za využití všech dostupných uvedených zdrojů.
- Nikdy nezesměšňovat a nedegradovat (nejen mediální) „idoly“.
- V případě podezření na konkrétní problém v okolí se snažit získat co nejvíce informací.
- V případě rozhodnutí jednat, snažit se konzultovat s odborníky. Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči dítěti, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství. Pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbit s dítětem vzájemný vztah apod.).

17. Rizikové sexuální chování

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

- 1) pokud ho dítě neprovádí v soukromí
- 2) pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího
- 3) pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování

Je dobré, pokud je možná spolupráce s rodiči. V tomto případě lze, podle závažnosti, řešit vzniklou situaci buď na půdě školy, nebo zprostředkovat kontakt rodičů se specializovaným pracovištěm, které nabízí psychologické terapeutické a poradenské služby. Rizikové sexuální chování upravuje Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.

Základní pravidla primární prevence

Nejdůležitějším prvkem primární prevence je VZTAH. Učitel by měl a priori pracovat na vytváření dobrého vztahu s každým dítětem jednotlivě. Součástí účinné prevence má být také včasné poučení dítěte, na koho se může obrátit v případě nouze nebo ohrožení (policie, učitel, zdravotník atd.). V případě potřeby je možné předat zákonným zástupcům kontakty (pediatrie, gynekologie, urologie, sexuologie). Učitel by měl o částech lidského těla týkajících se pohlavních orgánů mluvit bez zvláštního emočního náboje. Dítě by mělo být informováno o všem, co ho zajímá, důležitou však zůstává forma sdělení. Pokud se učitel necítí zcela jist či nedokáže odpovědět na nějakou otázku dítěte, je důležité dát dítěti najevo, že jeho otázku slyší, že neubírá na jejím významu, jenomže neumí přesně odpovědět. Zároveň by měl mít v záloze někoho, na koho může dítě odkázat.

Doporučené postupy:

- Zjištění sociálního klimatu ve třídě – popis, včasná intervence, besedy aj.

- Učitel si může všimnout i tělesných změn u dítěte viditelných pouhým okem. Pokud by v této oblasti učitel shledal něco podezřelého nebo něco, co se mu zná mimo normu, měl by na to upozornit rodiče a nabídnou jim návštěvu odborníka (pediatr, sexuolog, gynekolog, androlog či urolog).
- Pedagog by si měl být vědom, že je potřeba brát vážně každé sdělení dítěte, a nepodceňovat je. Učiteli rovněž nepřísluší posuzovat pravdivost oznámení či tvrzení dítěte. To přísluší až soudu, resp. soudnímu znalci. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánů sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo Policii České republiky. Další možnost, jak anonymně ohlásit zjištěné násilí na dětech, nabízejí internetové stránky <http://www.protikorupcni-linka.cz/cs/Obecna-temata/Nasili-na-detech/>

19. Domácí násilí

Domácí násilí řadíme mezi typy rizikového chování, které mohou ohrozit zdravý vývoj žáků a mít nepřímé dopady do chování žáků. Má negativní vliv na harmonický vývoj dětí a mladistvých zejména v oblasti emocionální, vztahové, může ohrozit i zdravý tělesný vývoj. Domácí násilí je netypickou formou rizikového chování pro školní prostředí, navíc je složité ho přesně identifikovat a správně vyhodnotit míru a potřebu podpory z vnějšího prostředí. Násilí, které se odehrává v rodině, se může projevat v chování žáka a může být jedním z důvodů dalších forem rizikového chování (např. záškoláctví, zneužívání návykových látek, sebepoškozování, násilné chování aj.) Domácí násilí představuje obvykle fyzické, psychické, nebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, k němuž dochází skrytě v soukromí. Zařadit sem také můžeme ekonomické zneužívání a sociální násilí/izolaci. Je typické, že se intenzita násilného chování v průběhu času stupňuje.

Ve všech formách domácího násilí může dítě figurovat jako oběť i jako svědek. Děti jsou za svědky domácího násilí považovány, pokud vidí či slyší násilné projevy, vidí důsledky násilí. Přítomnost dítěte u domácího násilí považuje WHO za psychické týrání dítěte. Působení na děti, které se s domácím násilím setkaly, ať již ve formě obětí či svědků náleží odborníkům, nikoliv škole.

Povinnosti a omezení školy:

Škola nemůže být tím, kdo primárně zasahuje do řešení situace v rodině. Není úlohou pedagoga usuzovat na domácí násilí na základě svých pocitů, vyvozovat je z chování a projevů dítěte. Pedagog je však povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například dítě svěřilo či pokud zaznamená dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí páchané na dítěti. Pokud se ukáže, že je dítě obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu trestného činu, je zaměstnanec školy povinen tuto skutečnost oznámit Policii ČR a OSPOD.

Doporučené postupy:

Pokud se dítě samo svěří učiteli, měl by mu učitel projevit důvěru, nebagatelizovat jeho sdělení, neobviňovat jej ze lži a podpořit jej. Měl by jej informovat o tom, že se na domácí násilí vztahuje ohlašovací povinnost a on musí jednat v souladu s ní. Když se dítě pedagogovi svěří, je dobré klást dítěti otevřené otázky, které umožňují, aby dítě svými slovy popsalo, co se stalo:

- Řekni mi, co se stalo...
- Co se stalo potom?
- Kde jsi přešel/a k této modřině? Rolí učitele je zprostředkovat dítěti potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují. Pokud se na pedagoga obrátí rodič – oběť domácího násilí, měl by jej pedagog odkázat na další odborníky, kteří se této problematice systematicky věnují (intervenční centra, azylová centra, dětská krizová centra).

19. Syndrom týraného dítěte – CAN

Jedná se o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Dítě nejčastěji poškozuje jeho rodiče a další členové rodiny.

Základní pravidla primární prevence V případě zjištění syndromu CAN učitel nepostupuje sám, dle závažnosti informuje pediatra, OSPOD, místní oddělení Policie České republiky, či dalšími odborníky. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost na OSPOD. Pomoci informovat mohou také intervenční centra, linky důvěry. V rámci všeobecné prevence je třeba zařadit tuto problematiku do výuky.

Je třeba žáky informovat:

- o dětských právech
- o hranicích, které by neměl ani rodič překročit
- co dělat, pokud se dítě setká s prvními projevy týrání, zneužívání či zanedbávání
- tzv. tabu zónách na těle dítěte
- na koho se obrátit

Doporučené postupy:

- Důležitá je všímavost pedagoga, zda dítě nese nějaké stopy týrání. Jde o změny chování žáka či o fyzické známky vypovídající o násilném zacházení s dítětem.
- Pedagog by se měl vždy pokusit navázat s žákem osobní kontakt. Rozhovor s dítětem nemusí vést pouze třídní učitel, ale i jakýkoliv jiný zaměstnanec školy, kterému žák důvěřuje. Vystoupení týraného dítěte z anonymity je to nejtěžší, co po něm můžeme chtít!
- Další informace je možné získat od spolužáků či sourozenců.

- Ve většině případů je vhodné oslovit rodiče, kteří by měli okomentovat to, jak si vysvětlují problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Můžeme tak i zjistit, že skutečnou příčinou žákovy neobvyklého chování je něco jiného než domácí týrání.
- Pokud dítě samo přizná, že je týráno, nebo si tuto informaci učitel jinak potvrdí, je vhodné kontaktovat odborníky a kontaktovat OSPOD, případně místní oddělení Policie České republiky.

20. Závislostní chování žáka – adiktologie

Definice závislosti Závislostí je míněno cokoliv, co je závislostním vztahem. Pokrývá tedy široké spektrum. Adiktologie se tedy zabývá závislostmi na alkoholu, drogách, ale i hracích automatech či závislostními partnerskými vztahy. Spojuje lidi s různorodou primární odborností a její základní otázkou je jak lze odhalit, porozumět a vysvětlit příčiny a následky vzniku a rozvoje návykového chování, které může ústít až do závislosti.

Doporučené postupy:

Pokud škola vyzoruje závislostní chování u žáků, nahlásí tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), popř. kontaktuje místní oddělení Policie ČR.

21. Rizikové sporty, rizikové chování v dopravě

Jedná se o relativně novou formu rizikového chování z hlediska masového rozšíření. Toto rizikové chování lze definovat jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímému ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě (Milovský, 2010, s. 76). Patří sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek, nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností, snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek.

Doporučené postupy:

U podezření na výskyt žáků provozujících rizikové sporty či žáků konajících rizikové chování v dopravě by měly být informovány tyto osoby:

- ředitel školy
- rodiče / zákonný zástupce žáka
- třídní učitel
- metodik prevence
- výchovný poradce

V odůvodněných případech je dále možné kontaktovat OSPOD či Policii České republiky.

B. VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Pro potrestání aktérů/agresorů lze užít následující výchovná opatření:

- napomenutí a důtka TU, důtka ředitele školy
- podmíněné vyloučení a vyloučení ze studia
- převedení do jiné třídy

V mimořádných situacích je možnost užít i jiná opatření:

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.